

T.C. ACIBADEM MEHMET ALİ AYDINLAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ANNE BABA TUTUMU
MÜKEMMELİYETÇİLİK VE DÜRTÜSELLİK İLE ERTELEME
DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ**

LİVİA TERZİOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

Doç. Dr. Belma Bekçi

İSTANBUL-2022

TEZ ONAY SAYFASI

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Tarih

17.08.2022

Livia Terzioğlu

İmza

TEŞEKKÜR

Tez sürecimi öğretici ve keyifli hale getiren, pandemi koşullarına rağmen beni hep destekleyen ve anlayan değerli tez danışman hocam Doç. Dr. Belma Bekçi'ye,

Araştırmamın veri toplama sürecinde bana hep yardımcı olan arkadaşlarım Bengisu Apak ve Canberk Gelir'e ve beni hep motive eden Arda Mağden'e,

Araştırma sürecinde bana destek olup yardımlarını esirgemeyen İlkay Birbil Raoul'a,

Her koşulda benim yanımda olan ve beni hep destekleyen biricik anneme,

Son olarak, araştırmama gönüllü olarak katılan katılımcılara yürekten teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
BEYAN	iii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xiv
GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	2
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	3
1.3. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	4
BİRİNCİ BÖLÜM	
GENEL BİLGİLER	
2.1. ERTELEME	6
2.2. MÜKEMMELİYETÇİLİK.....	9
2.3. DÜRTÜSELLİK.....	10
2.4. ANNE BABA TUTUMU	11
2.4.1. Demokratik Anne Baba Tutumu	11
2.4.2. Otoriter Anne Baba Tutumu.....	12

2.4.3. Koruyucu/İstekçi Anne Baba Tutumu	13
2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	14
2.5.1. Erteleme ve Mükemmeliyetçilik İlişkisi ile İlgili Araştırmalar	14
2.5.2. Erteleme ve Dürtüsellik İlişkisi ile İlgili Araştırmalar	15
2.5.3. Erteleme ve Anne Baba Tutum İlişkisi ile İlgili Araştırmalar	16
2.5.4. Mükemmeliyetçilik ve Dürtüsellik İlişkisi ile İlgili Araştırmalar	17
2.5.5. Mükemmeliyetçilik ve Anne Baba Tutum İlişkisi ile İlgili Araştırmalar....	18
2.5.6. Dürtüsellik ve Anne Baba Tutum İlişkisi ile İlgili Araştırmalar	19

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ÖRNEKLEM.....	20
3.1.1. Katılımcıların Demokrafik Özellikleri	20
3.2. VERİ TOPLAMA ARACI	22
3.2.1. Bilgilendirilmiş Onam Formu	22
3.2.2. Demografik Bilgi Formu	23
3.2.3. Genel Erteleme Ölçeği	23
3.2.4. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	23
3.2.5. UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği.....	24
3.2.6. Anne Baba Tutum Ölçeği.....	25
2.3. İŞLEM.....	25
3.4. VERİ ANALİZİ	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. KATILIMCILARIN BETİMLEYİCİ İSTATİSTİK DEĞERLERİ	27
4.2. DEĞİŞKENLER ARASI İLİŞKİ ANALİZİ SONUÇLARI	28
4.2.1. Korelasyon Analizi	28
4.2.1.1. Genel Erteleme ile Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkiler	28
4.2.1.2. Genel Erteleme ile Dürtüsel Davranış Arasındaki İlişkiler	29
4.2.1.3. Genel Erteleme ile Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkiler	30
4.2.1.4. Mükemmeliyetçilik ile Dürtüsel Davranış Arasındaki İlişkiler	31
4.2.1.5. Mükemmeliyetçilik ile Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkiler	32
4.2.1.6. Dürtüsel Davranış ile Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkiler	34
4.3.2. Hiyerarşik Regresyon Analizleri	37
4.3.2.1. Demokratik Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Analizler	37
4.3.2.2. Demokratik Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Analizler	40
4.3.2.3. Otoriter Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Analizler	42
4.3.2.4. Otoriter Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Analizler	44
4.3.2.5. Demokratik Anne Tutumu ile Dürtüsel Davranış Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünü İnceleyen Analizler	46

4.3.2.6. Demokratik Baba Tutumu ile Dürtüsel Davranış Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünü İnceleyen Analizler	49
--	----

4.3.2.7. Otoriter Anne Tutumu ile Dürtüsel Davranış Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünü İnceleyen Analizler	51
--	----

4.3.2.8. Otoriter Baba Tutumu ile Dürtüsel Davranış Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünü İnceleyen Analizler	54
--	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

5.1. KORELASYON ANALİZLERİ SONUÇLARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER.....	57
--	----

5.1.1. Genel Erteleme ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi	57
---	----

5.1.2. Genel Erteleme ve Dürtüsel Davranış Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi	60
---	----

5.1.3. Genel Erteleme ve Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi	61
--	----

5.1.4. Mükemmeliyetçilik ve Dürtüsel Davranış Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi	62
--	----

5.1.5. Mükemmeliyetçilik ve Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi	62
---	----

5.1.6. Dürtüsel Davranış ve Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkilerin	
---	--

Değerlendirilmesi	66
5.2. HİYERARŞİK ANALİZLERİ SONUÇLARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER.....	66
5.2.1. Anne Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünün Değerlendirilmesi	66
5.2.2. Anne Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünün Değerlendirilmesi	68
5.3. SINIRLILIKLAR	70
5.4. ARAŞTIRMANIN KLİNİK AÇIDAN ÖNEMİ	70
5.5. SONUÇ	71
KAYNAKÇA	73
EKLER.....	88

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine Dair Yüzdelik ve Sıklık Değerleri	20
Tablo 2. Katılımcıların Ölçek Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistik Değerleri ...	27
Tablo 3. Ölçek Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları	36
Tablo 4. Demokratik Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Hiyerarşik Regresyon Analiz Sonuçları.....	38
Tablo 5. Demokratik Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Hiyerarşik Regresyon Analiz Sonuçları.....	41
Tablo 6. Otoriter Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Hiyerarşik Regresyon Analiz Sonuçları.....	43
Tablo 7. Otoriter Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Hiyerarşik Regresyon Analiz Sonuçları.....	45
Tablo 8. Demokratik Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünü İnceleyen Hiyerarşik Regresyon Analiz Sonuçları	47
Tablo 9. Demokratik Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünü İnceleyen Hiyerarşik Regresyon Analiz Sonuçları	50
Tablo 10. Otoriter Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünü İnceleyen Hiyerarşik Regresyon Analiz Sonuçları	52
Tablo 11. Otoriter Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünü İnceleyen Hiyerarşik Regresyon Analiz Sonuçları	55

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil 1. Demokratik Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Analizlerine İlişkin Özet Görseli	39
Şekil 2. Demokratik Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Analizlerine İlişkin Özet Görseli	41
Şekil 3. Otoriter Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Analizlerine İlişkin Özet Görseli	44
Şekil 4. Otoriter Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Analizlerine İlişkin Özet Görseli	46
Şekil 5. Demokratik Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünü İnceleyen Analizlerine İlişkin Özet Görseli	48
Şekil 6. Demokratik Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünü İnceleyen Analizlerine İlişkin Özet Görseli	51
Şekil 7. Otoriter Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünü İnceleyen Analizlerine İlişkin Özet Görseli	53
Şekil 8. Otoriter Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünü İnceleyen Analizlerine İlişkin Özet Görseli	56

KISALTMALAR LİSTESİ

GEÖ: Genel Erteleme Ölçeği

ÇBMÖ: Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

UDDÖ: UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği

ABTÖ: Anne Baba Tutum Ölçeği

ÖZET

Bu çalışma erteleme, mükemmeliyetçilik, dürtüsel davranış ile anne baba tutumu arasındaki ilişkiyi incelemeyi hedeflemiştir. Çalışmaya 18-25 yaş aralığında 236 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmaya katılım gönüllü olarak gerçekleşmiş; veriler online yöntem ile toplanmıştır. Katılımcılar bilgilendirilmiş onam formunu okuduktan sonra sırayla Demografik Bilgi Formu, Genel Erteleme, Çoklu Mükemmeliyetçilik, UPPS Dürtüsel Davranış ve Anne Baba Tutum Ölçeğini doldurmuşlardır. Çalışmada değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi, Doğrusal Regresyon Analizi ve aracı rolleri incelemek için de Hiyerarşik Regresyon Analizi kullanılmıştır. Analizler sonucunda genel erteleme ile dürtüsel davranış, otoriter anne ve otoriter baba arasında pozitif, demokratik anne ve demokratik baba arasında negatif anlamlı ilişki bulunmuştur. Mükemmeliyetçilik ile dürtüsel davranış, otoriter anne ve otoriter baba, koruyucu/istekçi anne ve koruyucu/istekçi baba arasında pozitif, demokratik anne ve demokratik baba arasında negatif anlamlı ilişki bulunmuştur. Dürtüsel davranış ile otoriter anne ve otoriter baba, koruyucu/istekçi anne ve koruyucu/istekçi baba arasında pozitif, demokratik anne ve demokratik baba arasında negatif anlamlı ilişki bulunmuştur. Anne baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın, dürtüsel davranışın alt boyutlarının ve mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarının aracı role sahip olduğu anlaşılmıştır. Bulgular literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: genel erteleme, mükemmeliyetçilik, dürtüsel davranış, anne baba tutumu

ABSTRACT

The Relationship between Parental Attitude, Perfectionism, Impulsive Behaviour and Procrastination amongst University Students

This research aimed to examine the relationship between parental attitude, perfectionism, impulsive behaviour, and procrastination amongst university students who are between 18- 25 years old. The data collection methodology was online. Voluntary participation realized in this research. The participants filled demographic form after reading and signing of the informed consent form. Then participants were given the General Procrastination, Multiple Perfectionism, UPPS Impulsive Behaviour and Parental Attitude Scales. Pearson Moment Correlation Analysis and Linear Regression Analysis were used to examine the relationship between these variables and Hierarchical Regression Analysis was used to examine mediator roles. As a result of the analysis, a positive relationship was found between procrastination and impulsive behaviour, authoritarian parental attitude and a negative relationship was found between procrastination authoritative parental attitudes. There were a positive relationship between perfectionism and impulsive behaviour, authoritarian, protective protective/demanding parental style and negative relationship between perfectionism and authoritative parental attitude. Also, a positive relationship was found between impulsive behaviour and authoritarian parental style, protective/ demanding parental style and a negative relationship was found between impulsive behaviour and authoritative parental attitude style. As a result of the analysis, the impulsive behaviour and sub-dimensions of perfectionism have a mediating role between parental attitude and procrastination. The findings were discussed with literature.

Key Words: general procrastination, perfectionism, impulsive behaviour, parental attitude style

GİRİŞ

Erteleme davranışı, kişinin kontrolü altında olan görevleri bir sonraki zamana bırakma ya da işleri geciktirme anlamına gelmektedir (Ackerman ve Gross, 2005). Erteleme davranışının nedenlerinden biri kişinin mükemmeliyetçilik tutumu olarak bilinir. Burns (1980), mükemmeliyetçi olan bireylerin kendine koydukları standartların ulaşamayacak kadar yüksek olduğunu ve bu hedeflere ulaşmak için kendilerini sürekli zorladıklarını ifade etmiştir. Bu yüzden, bu kişiler kendilerini olumsuz olarak değerlendirirler. Solomon ve Rothblum (1984), erteleme davranışının altında kişinin en iyisini yapma isteğinin yattığını dile getirirler. Bu nedenle görevlerini mükemmel bir şekilde yapmak isteyen bireyler yapacakları işleri erteleme eğilimindedirler.

Bireyin aile tutumu da erteleme davranışını belirlemektedir. Bülbül'e (2014) göre anne baba tutumu, ebeveynlerin kendi çocuklarını yetiştirme biçimlerini, sevgiyi ve disiplini gösterme şeklini ifade etmektedir. Burka ve Yuen (1983) ebeveynlerin çocuklarına ulaşamayacağı hedefler koyması, bireylerin erteleme davranışı sergileme eğilimini arttığından bahseder. Buna ek olarak, Barrow ve Moore (1983)'a göre, ebeveynlerin çocuklarından yüksek beklentileri oldukça çocuklar aileleri tarafından onaylanmak için mükemmel işler yapma çabasına girer. Birey, ailenin koyduğu yüksek standartlara ulaşmak ve görevini mükemmel bir biçimde yapabilmek adına erteleme davranışı göstermektedir. Benzer şekilde, Çakıcı'ya (2003) göre kişi hem ailesinin gözündeki benlik değerini, hem de kendi oluşturduğu standartları korumak için yüksek standartları karşılayamayacağı durumlarda yapması gereken görevi erteler.

Literatürde kişinin dürtüsel özelliklerinin erteleme davranışına yön verdiğine ilişkin araştırmalar bulunmaktadır. Moeller ve diğerlerine (2001) göre dürtüsel kişi

yapacağı davranışı değerlendirmeden, sonucunu bilinçli bir şekilde düşünmeden ani ve plansız biçimde eyleme geçiren kişidir. Buna ek olarak, Ferrari'ye (1993) göre dürtüsel kişiler daha fazla erteleme davranışı sergilerler. Bunun nedeni olarak erteleyen kişilerin yaşadıkları olumsuz duygu durumundan kurtulmak için dürtüsel davranışları seçtiği öne sürülmüştür (Dewitte ve Schouwenburg, 2002).

Literatüre göre, anne baba tutumu kişinin dürtüsellik seviyesini etkilemektedir. Terry (2004) tarafından yapılan çalışmaya göre ailenin otoriter tutumu, çocuğun dürtüsel ve suçlu davranışlarını etkilemektedir. Buna ek olarak, dürtüsellik ve mükemmeliyetçilik arasında pozitif ilişki bulunmuştur (Birincioğlu, 2012). Başka bir deyişle, kişinin dürtüsel davranışı arttıkça mükemmeliyetçilik de artmaktadır.

Yukarıda özetlenen literatür, ilgili değişkenlerin karşılıklı olarak tek boyutlu bir şekilde ele alındığını göstermektedir. Burada yer alan mevcut çalışmada ise, ilgili değişkenler çok boyutlu ve çok yönlü olarak ele alınmıştır.

1.1. Araştırmanın Önemi

Ferrari ve diğerlerine (1999) göre erteleme davranışı öğrencilerde daha sık rastlanıp bu erteleme davranışı onlar için bir alışkanlık haline gelmektedir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin erteleme davranışı ele alınmıştır. Balkıs'a (2007) göre erteleme davranışının nedenlerinden biri, kendine ve çevresine yönelik hatalı bilişsel düşünceler ile ilgili olmasıdır. Dolayısıyla, erteleme davranışını tanımlarken bireyin kişiliği ve bilişsel süreçlerinin önemli olduğu söylenilebilir.

Yabancı kaynaklı literatür de, ailenin otoriter tutumunun erteleme ile ilişkili olduğu yönündedir (Ferrari ve Olivette, 1993, 1994; Pychyl ve diğ., 2002). Bu nedenle

araştırmalarda Türk kültürü bağlamında anne baba tutumu ve erteleme arasındaki çalışmalara gerek duyulmaktadır.

Solomon ve Rothblum (1984) erteleme davranışı gösteren kişilerin her şeyin en iyisini yapma eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Mükemmeli ři ortaya koymak adına yaptıkları işe bir türlü başlayamayıp görevlerini ertelerler.

Literatür incelendiğinde erteleme ve dürtüsellik kavramının ilişkisini ortaya koyan çalışmalar da vardır. Erteleme davranışını gösteren kişilerin dürtüsellik seviyesinin yüksek olduğuna dair araştırmalara rastlanmıştır (Rebetez ve diğ., 2016). Dürtüsellik ve erteleme ile ilgili çalışmaların çoğunda akademik erteleme ele alınmıştır (Flett ve diğ., 2016). Bu nedenle bu çalışmada erteleme kavramını sınırlamadan genel erteleme davranışına bakılmıştır.

Literatürde ilgili değişkenlerin bu şekilde çok boyutlu ve çok yönlü olarak ele alındığı bir çalışmaya, erişebildiğimiz veri tabanlarında henüz rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırma ile birlikte niversite öğrencilerindeki erteleme davranışının doğasının anlaşılması için alan yazınına ihtiyaç vardır. Klinik açıdan ise, mükemmeliyetçilik, dürtüsellik ve anne baba tutumunun erteleme üzerindeki etkilerini ve ilişkisini ortaya koyarak, terapide çalışılacak kavramların tespit edilmesi katkı sağlayacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın ana amacı; anne baba tutumu ile erteleme davranışı arasındaki ilişkide mükemmeliyetçilik ve dürtüselliliğin aracı rolünün incelenmesidir. Böylece, yapılan bu çalışma ile erteleme davranışının ilişkili olduğu değişkenler tespit edilmeye çalışılacaktır.

1.3. Araştırmanın Hipotezleri

Bu çalışmanın ana hipotezi; “Anne baba tutumu, mükemmeliyetçilik ve dürtüsellik ile erteleme davranışı arasında ilişki vardır” olarak belirlenmiştir. Alt hipotezler ile erteleme ile mükemmeliyetçiliğin, dürtüsellik alt boyutları ve anne baba tutumlarının çeşitleri arasındaki ilişkiyi test etmeye yöneliktir. Sözü edilen hipotezler şu şekilde ifade edilebilir:

1. Mükemmeliyetçiliğin düzen ve kişisel standartlar alt boyutları ile genel erteleme arasında negatif; ailesel beklenti, ailesel eleştiri, hatalara aşırı ilgi ve davranıştan şüphe alt boyutları ile genel erteleme arasında pozitif ilişki vardır.
2. Erteleme ile dürtüsellik alt boyutları arasında pozitif bir ilişki vardır.
3. Anne baba tutumlarının alt boyutlarından demokratik tutum ile genel erteleme arasında negatif; otoriter ve koruyucu-istekçi tutum ile genel erteleme arasında pozitif ilişki vardır.
4. Anne baba tutumlarının alt boyutlarından demokratik tutum ile dürtüsellik arasında negatif; otoriter ve koruyucu-istekçi tutum ile dürtüsellik arasında pozitif ilişki vardır.
5. Dürtüsellik ile mükemmeliyetçilik arasında pozitif bir ilişki vardır.
6. Farklı anne baba tutumları ile mükemmeliyetçiliğin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır.
 - 6.1. Demokratik anne baba tutumu ile mükemmeliyetçiliğin hatalara aşırı ilgi, ailesel beklenti, ailesel eleştiri, davranıştan şüphe ve kişisel standartlar alt boyutları arasında negatif; düzen alt boyutu arasında ise pozitif bir ilişki vardır.
 - 6.2. Koruyucu-istekçi ve otoriter anne baba tutumu ile mükemmeliyetçiliğin hatalara aşırı ilgi, kişisel standartlar, ailesel beklenti, ailesel eleştiri ve davranıştan

şüphe alt boyutları arasında pozitif; düzen alt boyutu arasında ise negatif bir ilişki vardır.

6.3. Otoriter anne baba tutumu ile mükemmeliyetçiliğin hatalara aşırı ilgi, kişisel standartlar, ailesel beklenti, ailesel eleştiri ve davranıştan şüphe alt boyutları arasında pozitif; düzen alt boyutu arasında ise negatif bir ilişki vardır.

7. Farklı anne baba tutumları (demokratik, otoriter, koruyucu/istekçi) ve genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın aracı rolü vardır.

8. Farklı anne baba tutumları (demokratik, otoriter, koruyucu/istekçi) ve genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolü vardır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

Bu bölümde erteleme davranışının, mükemmeliyetçiliğin, anne baba tutumunun ve dürtüselliğin kuramsal açıklamalarına yer verilmiştir.

2.1. Erteleme

Erteleme, kişinin zamanı olmasına rağmen yapması gereken işlerini son ana kadar geciktirmesi olarak tanımlanır (Ferrari, 1991). Erteleme davranışı akılcı olmayan sebeplerle birlikte bireyin yapacağı işleri geciktirmesidir (Lay, 1986). Başka bir deyişle erteleme, kişinin mantıklı sebepler olmaksızın yapması gereken görevleri ve işleri son ana kadar bekletmesidir. Steel'e (2002) göre erteleme davranışı, bireye yarar sağlamayacağını bilmesine karşın yapılması gereken işleri bir başka zamana bırakmasıdır.

Chu ve Choi'ye (2005) göre erteleme davranışı açısından kişiler aktif ve pasif erteleyenler olarak iki gruba ayrılır. Aktif erteleyenler, bu davranışı kasten ve bilerek erteleyip baskı altında işlerini daha iyi yaparken, pasif erteleyenler ise geçmiş başarısızlıklarından etkilenerek kaygı ve kararsızlık ile işlerini geciktirirler. Benzer olarak Ferrari (1994), ertelemenin işlevsel olduğu kısımlara da odaklanarak işlevsel olarak yapılan ertelemenin kişinin başarısını arttıracaklarını vurgulamıştır.

Erteleme ile yapılan çalışmalarda ertelemenin genellikle davranışsal boyutuna odaklanılarak geciktirme kavramına ve davranışın olumsuz yönüne bakılır (Çelik, 2014). Gülebağlan'a (2003) göre erteleme davranışının ortaya çıkabilmesi için ilk başta bilişsel boyutunun daha sonra kişinin işi geciktirmesiyle davranışsal boyutunun

en sonunda ise kişinin yaşadığı huzursuzluk ile duygusal boyutunun yaşanması gerekir. Arslan'a (2013) göre erteleme, her insanda görülebilecek bir davranış biçimi olduğu ve bazı sıkıcı işleri bir başka zamana bırakmak kişinin hayatını etkileyebilir.

Ferrari'ye (1995) göre erteleme davranışı birden fazla faktöre bağlıdır. Dolayısıyla farklı teorisyenler ertelemeyi farklı görüşlerle ve nedenlerle açıklamışlardır.

Erteleme kavramının kişisel faktörlere bağlı nedenlerine bakıldığında zaman bu davranış benliğinin hoşla gitmeyen olaylardan kaçmak ve egoyu tehdit eden durumları bastırma amacıyla yapılan bir eylem olarak tanımlanır (Ferrari,1995). Quinlan (1967) erteleyen kişilerin zaman algısının ertelemeyen kişilerden farklı olup gelecekteki olayları tahmin etme konusunda zorluk yaşadıklarını dile getirmiştir. Dolayısıyla zaman algısı da erteleme davranışını etkilemektedir.

Ertelemeyi bir kişilik özelliği olarak değerlendiren araştırmalar da mevcuttur. Bu bağlamda erteleme, kişinin pek çok alanda işi geç bitirme eğilimi göstermesi olarak tanımlanır (Vestervelt, 2000). Milgram ve Tenne'ye (2000) göre bir kişinin işlerini geciktirmesi bireyin kişilik özelliği olup, yapılması gereken görevlerinden kaçınmasıdır. Benzer olarak, kişilik özelliklerden biri olan sorumluluk duygusundaki eksiklik ertelemeye neden olmaktadır (Flett ve diğ., 1995). Kişilik özelliği olan sorumluluk, kişinin disipline ve görev bilincine sahip olması niteliğindedir (Costa ve McCrae,1992). Lay (1997) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin vicdanlı olma düzeyi ile erteleme davranışı arasında negatif bir ilişki görülmüştür.

Steel'e göre (2010) erteleme davranışı, dürtüselliğin bir ürünüdür ve dürtüsel olan bireylerin erteleme davranışına eğilimi olduğunu dile getirmiştir. Bir görevin teslim tarihi yaklaştıkça ortaya çıkan dürtüsel davranışlar işlerin gecikmesine neden

olur (Ferrari,1993). Benzer olarak Schouwenburg ve diğerkleri (2004) erteleme davranışının nedeni kişinin dürtülerini kontrol edememesi ve öz düzenleme sürecinde öz kontrol eksikliği yaşaması olarak tanımlarlar.

Çakıcı'ya (2003) göre ise, erteleyen kişiler olumsuz duygular yaşarlar ve bu olumsuz duygular kaygı, üzüntü ve sinirli olmayı içeren ruh halleridir. Benzer şekilde, kişinin ertelemenin olumsuz sonuçlanacağını bilmesine rağmen yapması gereken işi bir başka zamana bırakması olarak tanımlanır (Kandemir, 2010). Erteleme davranışını kişinin bir göreve başlayamaması veya sürdürememesi, sırasında yaşanan rahatsızlık, gerginlik duygularının deneyimlenmesi olarak tanımlanır (Solomon ve Rothblum, 1984). Erteleme davranışının içsel olarak sıkıntı içeren duygusal boyutları da vardır ve bu duygusal boyutlar kişinin belli bir kronolojik sıraya göre işe koyulmasını engeller (Akdoğan, 2013). Bir davranışın erteleme olabilmesi için akla uygun olmayan nedenlerden dolayı ciddi sıkıntılar yaşayana dek kişinin yapılması gereken işi bir başka zamana bırakmasıdır (Sabini ve Silver, 1982). Böylelikle, erteleme davranışının, gecikmeyi kapsayarak kişiye ne kadar sorun yarattığı ele alınır (Burka ve Yuen, 2008).

Erteleme kavramının çevresel faktörlere bağlı nedenlerine bakıldığı zaman kişinin çocukluk döneminde yetiştirilme biçimi bireyin erteleme davranışını açıklamaktadır. Missildine'e (1963) göre birey, çocukluk çağında koşulsuz sevgi yerine talepler ve onaylanma ile büyüdüğü ortamda görevi yerine getirmedığı zaman değersiz hissetmektedir. Bu şekilde yetişen çocuklar, yaşamın ilerleyen zamanlarında çok fazla talep karşısında görevlerini tamamlamak yerine onları ertelemeyi tercih ederler (Ferrari, 1995). Buna ek olarak, ailelerin çocukları için yüksek standartlar belirlemeleri erteleme davranışını arttırmaktadır. Kendi çocuklarının potansiyeli yerine mükemmel performans beklentileri olan ailelerde çocuk görevi yerine

getiremeyip bu duygudan kaçmak için erteleme davranışı gösterecektir (Burka ve Yuen, 1983).

Erteleme davranışına neden olan birçok faktör vardır ancak bu çalışmada erteleme davranışı ile mükemmeliyetçiliğin, dürtüselliğin ve anne baba tutumunun arasındaki ilişkiler incelenecektir.

2.2. Mükemmeliyetçilik

Frost ve diğerlerine (1990) göre mükemmeliyetçilik, insanların yüksek standartlara sahip olması ve kendilerinden bekledikleri yüksek performansa bağlı olarak kendilerine karşı eleştirel bir bakış açısı ile yaklaşmasıdır. Böylelikle, mükemmeliyetçi tutuma sahip kişiler, kendine karşı suçlayıcı tavır sergilerler (Hewitt ve Flett, 1991). Benzer şekilde, mükemmeliyetçi kişiler hedeflerine ulaşmak için kendilerini takıntılı bir biçimde zorlayıp kendi benliğini sadece başarı boyutunda tanımlarlar (Burns, 1980).

Frost ve diğerleri (1990) mükemmeliyetçiliği negatif bir kavram olarak ele almışlardır ancak bu kavramın aynı zamanda çok boyutlu bir değişken olduğunu savunmuşlardır. Slaney ve Johnson (1992) ise farklı olarak mükemmeliyetçiliği olumlu ve olumsuz uçlardaki bir boyut üzerinden ele alırlar. Bu araştırmacılar da mükemmeliyetçilik kavramını çok boyutlu olarak incelemişlerdir.

Stumpf ve Parker'a (2000) göre sağlıklı mükemmeliyetçilikte bir üstünlük uğraşı, sağlıklı mükemmeliyetçilikte ise hatalarla aşırı uğraş görülmektedir. Benzer olarak olumlu mükemmeliyetçilikte, kişi kendine yüksek hedefler koyar ancak bunlara ulaşamazsa elindekilerle mutlu olabilir (Hamachek, 1978). Olumsuz mükemmeliyetçilikte ise, kaygı ve başarısız olma korkusu çok fazladır. Siegle ve

Schular (2000) mükemmeliyetçilik kavramını içsel ve dışsal olarak ikiye ayırmışlardır. İçsel mükemmeliyetçiler hatalar ile uğraşan kişiler olup dışsal mükemmeliyetçiler ise diğer kişilere karşı yüksek beklentilere sahip olan bireylerdir.

2.3. Dürtüsellik

Yargıç ve diğerlerine (2011) göre dürtüsellik bir kişilik özelliği olup bireyin yaşamını etkilerken, kişinin çevresindeki gelişen olaylara da adapte olmasını sağlamaktadır.

Dürtüsellik, canlıların hayatta kalması için gerekli olsa da, bireye ve çevresine zarar verebilecek herhangi bir dürtünün engellenememesi, klinik açıdan rahatsızlık geliştirebilir (Yazıcı ve Ertekin, 2010). Benzer bir şekilde, dürtüsellik patolojik ve normal kişilik yapılanmalarında olduğu gibi psikiyatrik bozukluklarda da önemli bir role sahiptir. Dolayısıyla, dürtüsellik birçok psikopatoloji ile ilişkilidir (Yargıç ve diğ., 2011).

Dürtüsellğin öğrenilen bir davranış olduğu ileri sürülmektedir. Kişi dürtüsellği ailesinden öğrenir ve böylelikle dürtüsellik hem kişiyi etkilerken hem de çevresi bu durumdan etkilenir (Moeller ve ark., 2001).

Dickman (1990), dürtüsellği işlevsel ve işlevsel olmayan olarak ikiye ayırmıştır. İşlevsiz dürtüler bireyleri zor duruma sürüklerken, işlevsel dürtüsellik ise kişilerin işlevsiz dürtüsellğe kıyasla daha fazla sağduyulu hareket etmesi olarak açıklanır. Başka bir yaklaşımda, dürtüsellik üç alt boyut olarak; motor hareket (anlık karar vermek), dikkat (dikkat etmemek), plansızlık (plan yapmamak) şeklinde ele alınmaktadır (Moeller ve diğ., 2001). Benzer şekilde, Rebetez ve diğerleri (2017) dürtüsellği dört boyuta ayırmışlardır. Bunlar olumsuz duygu durumunda verilen tepkiler (sıkışıklık), bir davranışı yaparken sonuçlarını düşünme (tasarlama eksikliği),

zor ve sıkıcı işlere dikkat verememe (sebatlılık), yeni ve keyif verici işlerde heyecan aramadır (heyecan arayışı).

2.4. Anne Baba Tutumu

Akbaba (1988), anne baba tutumlarını ebeveynlerin kendi çocuklarını yetiştirirken kullandığı tarz biçimleri olarak tanımlar. Kısaca, anne baba tutumu, ebeveynlerin kendi çocuklarını yetiştirme stilidir. Ebeveynlerin çocuklara verdiği sevgi ve disiplin ile birlikte çocukta olumlu veya olumsuz davranışlar gelişir (Bülbül, 2014). Buna bağlı olarak, ailenin çocuklarına karşı tutumu ile çocuğun gelecekteki davranışları şekillenir.

2.4.1. Demokratik Anne Baba Tutumu

Demokratik anne baba tutumuna sahip olan çocuklar evin içerisinde bir birey olarak kabul edilirler. Çocuklar koşulsuz sevgi ve saygı görüp kararlarını deneme-yanılma yoluyla alırlar. Aile içinde kabul edilen veya edilmeyen davranışlar bir sınır içinde bellidir. Çocuk kurallar içerisinde özgür ve söz hakkına sahiptir (Alisinanoğlu, 2003). Bu özgürlük tamamen serbestlik anlamına gelmemektedir. Demokratik anne babanın denetimi mantıklı ve çocuklar tarafından kabul edilir düzeydedir. Aynı şekilde kurallar kabul edilebilir şekilde olup esneklik gösterebilir (Dönmezer, 1999).

Demokratik tutuma sahip olan anne baba, çocuğun kurallara uyması için kanıt gösterme, mahrum bırakma gibi disiplin yöntemlerine başvurur. Kanıt gösterme yöntemi ile bir çocuk o davranışı neden yapması veya yapmaması gerektiğini anlar ve davranışın sonuçlarını da öğrenmiş olur. Aile çocuğa fiziksel ceza uygulamak yerine, onu sevdiği bir şeyden mahrum bırakır (Kulaksızoğlu, 1997).

Demokratik tutum sergileyen aileler de her aile gibi çeşitli sorunlar yaşayabilirler. Ancak demokratik aileler sorunu çözerken bu sorunları farklı bir alana yansıtmazlar. Problemler uygun bir şekilde dile getirilir ve birinden yardım almaktan kaçınılmaz (Dönmezer, 1999).

Demokratik anne baba da eşlerine karşı sevgi ile bağlıdır ve bunu çocuklarına da yansıtırlar. Çocuklar evin içinde eşit haklara sahip olduğunun bilincindedirler. Sınırlar ve kurallar bellidir ve bunlar gerektiğinde esnetilebilir (Kulaksızoğlu, 1997).

Demokratik ailelerde fikirlere saygı duyulur ve sevgi ortamında çocuklar yetiştirilir. Bu şekilde yetişen çocuklar kendi fikirlerini özgürce ifade ederken kendini iyi tanır, eksiklerini bilir ve geliştirmeye gayret ederler. Değerli olduğunu bilen çocuk daha sonraki yaşlarında kendine ve başkalarına şefkat gösterirler; yüksek bir özgüvene sahip bireyler olurlar (Özgüven, 2001).

2.4.2. Otoriter Anne Baba Tutumu

Otoriter anne baba tutumu, anne babanın çocuklarına sert tutum içinde olup kendi çocuklarından itaat beklemesidir. Bu tutumu sergileyen anne baba, kendi kuralları çerçevesinde çocuklarını yetiştirmeye çalışırken, çocuğu ile zıt inançlara sahip olduğu durumlarda cezaya başvurur. Sözel bir paylaşıma izin verilmez. Otoriter tutuma sahip olan ebeveynler, çocuklarından kendi düşüncelerini tartışmadan kabul etmelerini beklerler (Baumrind, 1966). Otoriter tutum sergileyen ebeveynlerin çocukları onlara itaat etmeye çalışsalar bile bu çocuklar; öfkeli, kurallara uymayan ve başkaldıran kişiler olarak büyürler (Öztürk, 2007).

Geleneksel aile yapısı olan otoriter anne baba tutumu çocuğun kendine olan güvenini azaltır. Çocuk, böyle bir tutum ile karşı karşıya geldiği zaman sessiz, uslu,

nazik olmasına karşın çekingen, küskün, başkasının etkisinde kalan ve her davranışında yanlış yapma şüphesini de taşır (Yavuzer, 2007). Benzer şekilde, Aydın'a (2007) göre baskı altında kalan çocuk hata yapma hakkı olmadığını düşünüp hiçbir şey yapmamayı tercih eder ve bu durum yetişkinlik dönemi için de geçerlidir.

Otoriter ebeveynlerin çocukları özgüveni düşük olup, sosyal ortamlarda kendilerine güvenmezler ve kendilerine karşı hep suçlayıcı olurlar. Bu tutum, çocuklarda depresif duygu durumu ve maddeyi kötüye kullanma eğilimi yaratmaktadır (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005). Yapılan araştırmalara göre anne ve babası otoriter tutuma sahip olan bireylerde kendilerini suçlama ve saldırganlık eğiliminin yüksek olduğu tespit edilmiştir (Öztürk, 1990).

2.4.3. Koruyucu/İstekçi Anne Baba Tutumu

Anne babanın kendi çocuğunu koruması ve onu himaye etmesi normal şartlarda gerekli bir durumdur. Ancak bu tutumun çocuğun kendi başına halledebileceği durumları engelleyecek şeklinde olması anne babanın koruyucu tutum sergilediği anlamına gelir. Çocuğun özgürlüğü bir şekilde kısıtlanır. Aile çocuğundan gayretli, başarılı ve onlara bağlı olmasını bekler. Böylelikle, çocuk birinin korumasını arayan, düşük özgüvenli, kendi işlerini bir başkasının yapmasını bekleyen, girişimden kaçınan bir kişi olarak yetişir (Kulaksızoğlu, 1997). Benzer şekilde Yavuzer'e (2003) göre himaye eden anne baba ile yetişen çocuğun kendine güveni az olur ve hayatı boyunca bir başkasına ihtiyaç duyar. Bu tutum çocuğun okul başarısını ve okula uyumunu da etkiler.

Bu çocuklar kendi başlarına karar veremez ve her zaman kararı bir başkasına sorma ihtiyacı duyarlar. Kendi isteklerini ağlayarak dile getirirler, isteğini alana kadar ağlarlar. Bu çocuklar nazlı ve inatçı olarak bilinirler (Tola, 2003). Aynı şekilde

Özgüven'e (2011) göre koruyucu anne ve baba, çocuklarının her şeyini karşıladıkları ve çocuğun her sorumluluğunu yerine getirdiği için bu çocukların daha sonra sosyal ortamdan da bu gibi talepleri olur, sorumluluktan kaçınırlar ve bu yüzden de sosyal uyumları kötüleşir.

Semerci (2007), ebeveynleri koruyucu tutuma sahip olan çocukların aynı ilgiyi sosyal çevresinden de beklediği, ancak bu beklenti tam olarak karşılanmayınca hayal kırıklığı yaşadıklarını belirtmiştir. Bu tutum ergenlik çağında daha belirgin hale gelir, çocuksu davranışlar sergileyip sorumluluk almaktan kaçınırlar ve birey olmakta zorlanırlar. Benzer olarak, bu çocuklar özgür birey olmazlar çünkü ailesinden ayrıldıklarında ebeveynlerinin üzüleceğini bilir ve böylelikle suçluluk duyarlar. Koruyucu tutuma sahip olan anne baba, çocuklarına dış dünyanın çok tehlikeli olduğunu anlatarak, onları kendilerinden ayıramazlar duruma getirirler (Kulaksızoğlu, 1997).

Kuzgun ve Eldeleklioğlu (2005) koruyucu tutum sergileyen ebeveynlerin çocuklarının tüm ilgiyi ve dikkati aileden almasıyla sosyal çevreyle olan ilişkisinin de olumsuz olabileceğini belirtmişlerdir. Aşırı korunan ve ilgi gören bu çocuklarda bağımlı kişilik yapısı oluşabilir.

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu araştırmanın problemi ile ilişkili literatür, değişkenlerin birbirleri ile nasıl bir ilişki içerisinde olduğunu ortaya koymak için başlıklar şeklinde incelenecektir.

2.5.1. Erteleme ve Mükemmeliyetçilik İlişkisi ile İlgili Araştırmalar

Genel erteleme ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi ele alan araştırmalara göre bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki vardır. Örneğin, Ferrari'nin (1992)

alışmasına bakıldığında, işlerini erteleyen bireylerin kendilerini mükemmeliyetçi kişiler olarak belirttikleri görölmüştür. Benzer olarak, Martin ve arkadaşları (1996), mükemmeliyetçiliğin alt boyutları ile erteleme davranışı arasında farklı derecelerde anlamlı ilişkiler görmüşlerdir.

Burka ve Yuen'e (1983) göre erteleyen kişiler başarılarına önem verdiklerinden kendilerine çok yüksek standartlar koymayı hedeflerler. Böylelikle bu bireylerin mükemmeliyetçilik ile ilişkili bilişsel özelliklerinden bir tanesi, kendilerine mantık dışı hedefler koymalarıdır. Bu mantık dışı hedeflerinden dolayı, kişiler yapamayacağı/başaramayacağı işler neticesinde anksiyete yaşamaktadırlar (Burka ve Yuen, 2008). Bu yüzden de kaçınma davranışı olarak, yapılması gereken işleri ertelerler (Steel, 2007).

Rice ve arkadaşları (1998), işlevsel mükemmeliyetçi bir tutumun da olabileceğini belirtmişlerdir. Böyle kişilerin yüksek standartları vardır ancak düzeni ve kuralları sayesinde erteleme davranışı göstermezler. İşlevsiz mükemmeliyetçilikte ise bireyin tutumunda aşırı endişe ve belirsizlik ile birlikte erteleme davranışı ortaya çıkar. Erteleme ve mükemmeliyetçilik tutumunun ortak noktası olumsuz öz eleştiri ve olumsuz öz değerdendir (Flett ve ark., 1995).

Frost ve arkadaşları (1990), mükemmeliyetçiliği düzen, yüksek standartlar, hatalara aşırı ilgi, ebeveyn beklentileri, ebeveynlerin eleştirisi, kişinin kendi davranışlarından şüphesi ve düzen ihtiyacı boyutları olarak incelemiştir. Bu alt boyutlarla erteleme davranışı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

2.5.2. Erteleme ve Dürtüsellik İlişkisi ile İlgili Araştırmalar

Ferrari (1993), erteleme ve dürtüsellik kavramının zıt olduğunu belirtmiştir; erteleme harekete geçmeden önce çok fazla zaman geçirme iken, dürtüsellikte o işi

düşünmeden ve/veya hiç zaman geçirmeden yapmaktır. Erteleme ile ilişkisi bağlamında bu tür dürtüsellik, işlevsel bile olabilir. Ancak dürtüsellik işlevsiz de olabilir; yapılacak işte hata oranları ve başarısızlıklar fazla ise işlevsiz dürtüsellik söz konusudur.

Erteleme davranışı ve dürtüsellik kavramları benzerlik göstermektedir. Erteleme kasıtlı bir geciktirme iken, dürtüsellik düşünmeden harekete geçmeyi temsil eder (Gustavson ve diğ., 2014). Erteleyen bireyler, yapılması gereken işler yerine hoşagidecek aktiviteler ile meşgul olmaktan kendi görevlerini son ana kadar ertelemektedirler (Lay, 1986).

Yapılan çalışmalara göre öz düzenleme azaldıkça erteleme davranışı artmaktadır. Bu sebeple, düşüncelerini gözden geçiremeyen kişilerin dürtüsel kişiler olduğu düşünülmektedir. Böylelikle de, erteleme ve dürtüsel davranış arasında ilişki olduğu söylenebilmektedir (Wu ve diğ., 2016). Bu pozitif ilişki için, son teslim tarihi yaklaştıkça kişilerde ortaya çıkan dürtüsel davranışların gözlemlenmesi örnek olarak verilebilir (Gustavson ve diğ., 2014).

Ertelemenin altında yatan etkenler çok fazladır. Karar vermekte zorlanan biri erteleme eğilimi gösterir. Karar verememeye bağlı erteleme, işlevsel olmayan dürtüler ile ilişkilidir (Ferrari, 1993). Aynı şekilde, görevden kaçan biri de erteleme davranışı gösterir. Görevden kaçınmak ile işlevsiz dürtüsellik arasında ilişki vardır (Ferrari, 1991).

2.5.3. Erteleme ve Anne Baba Tutum İlişkisi ile İlgili Araştırmalar

Yapılan çalışmalar anne baba tutumunun, kişinin erteleme davranışını belirlediği yönünde bulgular sunmuşlardır. Ferrari ve arkadaşları (1999) tarafından

yapılan çalışmada, ailesinden destek alan ve onlardan memnun olan bireylerin erteleme davranışının az olduğu görülmüştür.

Otoriter tutuma sahip olan ebeveynlerin çocuklarında yüksek erteleme puanlarının olduğu; demokratik tutum sergileyen babaların kızlarının erteleme davranışının düşük olduğu görülmüştür (Ferrari ve Olivette, 1994). Buna benzer olarak, Pychl ve arkadaşları (2002) demokratik anne babaların çocuklarında erteleme davranışının düşük olduğunu saptamışlardır. Voicu (1992), kızların erteleme davranışı ile anne babanın aşırı kontrolcü tutumu arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulmuştur.

Psikodinamik modele göre, erteleme davranışı çocuğun anne babasının aşırı talepkar veya aşırı hoşgörülü tutumuna karşı yapılan bir davranış ya da bilinçdışında olan kaygıdan kurtulma yoludur (Burka ve Yuen, 1983). Benzer olarak Sommer (1990) erteleme davranışını ailelerin otoriter tutumuna karşı bir isyan olarak tanımlamaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına ulaşamayacağı hedefler koyması ve kendi çocuklarının istedikleri yere ulaşamayacakları düşüncesinin hakim olduğu ortamda olgunlaşan bireyler erteleme davranışı göstereceklerdir. Başarının önemli olduğu durumlarda başarısızlık korkusu ile birlikte erteleme davranışı ortaya çıkacaktır. Bu davranış, çocuğun otoriteye karşı bir tutumdur. Bu yüzden, bireylerin aile yapısı erteleme davranışının temelini oluşturmaktadır (Burka ve Yuen, 1983). Buna benzer olarak, Frost ve arkadaşları (1990) erteleme davranışı ile aile eleştirisinin şiddeti arasında pozitif bir ilişki saptanmıştır.

2.5.4. Mükemmeliyetçilik ve Dürtüsellik İlişkisi ile İlgili Araştırmalar

Literatürde mükemmeliyetçilik ile dürtüsellik arasındaki anlamlı ilişkiye dair sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan beyin incelemesini ele alan araştırmada OKB hastalarında mükemmeliyetçilik puanları ile dürtüsellik puanlarının ilişkili olduğu

bulunmuştur. Mükemmeliyetçilik ve düşünsel dürtüsellik arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Birincioğlu, 2012).

Başka bir araştırmada yeme bozukluğuna sahip olan bireylerin dürtüsel oldukları bulunmuştur ve yaptıkları dürtüsel davranışlar mükemmeliyetçilik ile ilişkili olduğu savunulmaktadır (Fovaro ve diğ., 2005). Dolayısıyla, belirli bir psikopatoloji üzerinde yapılan çalışmada mükemmeliyetçilik ile dürtüsellik arasında ilişki bulunmuştur. Benzer olarak, Wainwright ve Romanowich'in (2016) yaptığı çalışmada dürtüsellik ile mükemmeliyetçilik arasında pozitif anlamda ilişki görülmüştür.

İşlevsiz mükemmeliyetçilik ve işlevsel olmayan dürtüsellik arasında pozitif ilişki vardır (Boone ve diğ., 2014; Slof-Op't Landt ve diğ., 2016). Önceki çalışmaların çoğunda belirli bir patolojiye sahip olan kişilerdeki dürtüsellik ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Bu araştırmada ise bu değişkenler, üniversite öğrencilerinin katılımıyla incelenmiştir.

2.5.5. Mükemmeliyetçilik ve Anne Baba Tutum İlişkisi ile İlgili

Araştırmalar

Burns'e (1980) göre çocuk koşullu sevgi ile yetişmekteyse onaylanma çabasına girer ve ailesinin onu onaylaması için hata yapmamaya, mükemmel olmaya çalışır. Benzer şekilde, Hamachek (1978) çocukların onaylanmama veya ailesinin sevgisinin bir şeye bağlı olmasıyla çocuklarda mükemmeliyetçi yapının oluştuğunu ileri sürmüştür. Bu tarz ailelerde tutarsız bir yetiştirme stili vardır; böylelikle, onaylanma ve sevilme için çocuk mükemmel olmayı seçer.

Hollander'e (1965) göre çocuk, mükemmeliyetçi tutumu küçük yaşlarda öğrenmektedir. Bu kişilerin ebeveynleri, çocuklarına karşı yüksek beklentilere sahip olup çocukları hata yaptığında onları eleştirirler. Ayrıca, ailesi tarafından mantık dışı

rol modellerin sunulması ile çocuk sevilmeceğini düşünür ve mükemmel bir kişi olma çabasına girer (Adderholt ve Golber, 1992). Frost ve diğerlerine (1990) göre mükemmeliyetçi kişilerin aileleri, çocuklarından her zaman daha iyisini beklerler ve çocuklar hep daha iyisi için çalışmaya başlarlar.

Yapılan araştırmalarda mükemmeliyetçi tutumunun nasıl geliştiğine dair çok fazla ve farklı görüşler vardır. Ancak bu araştırmaların ortak noktası, mükemmeliyetçi yapının ailenin hep daha iyisini isteme ve talepkar olmasıyla şekillenmesidir (Shcherbakova, 2001). Dolayısıyla, anne baba tutumunun mükemmeliyetçilik tutumu üzerinde etkisi olduğunu söylemek mümkündür.

2.5.6 Dürtüsellik ve Anne Baba Tutum İlişkisi ile İlgili Araştırmalar

Literatürde anne baba tutumu ile dürtüsel davranış arasında çok az çalışma vardır. Örneğin, Durbin ve diğerine (1993) göre lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumunun aşırı hoşgörülü olması kişinin dürtüsel olma eğilimini arttıracaktır. Benzer şekilde, lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumu aşırı hoşgörülü olmasıyla öğrencilerin alkol ve madde kullanımı artmaktadır (Miller ve diğ., 2002). Küçük çocukların katılımcı olduğu araştırmada dürtü seviyelerini incelemek için hazzı erteleme çalışmaları yapmışlardır. Sonuç olarak, ailenin aşırı müdahaleci, kontrolcü ve cezalandırıcı tutumu çocuğun hazzı erteleme davranışını azaltmaktadır (Ruseel ve diğeri 2012). Bu çalışmada, literatürdeki çalışmalardan farklı olarak, üniversite öğrencilerinin dürtüsellik seviyelerine bakılacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın örnekleme, veri toplama araçları, işlem ve veri analizi yöntemleri ele alınmıştır.

3.1. Örneklem

Bu araştırmanın örnekleme üniversitelerde öğrenim gören, yaşı 18-25 arasında olan, gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmaya toplam 236 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin seçiminde yaş, sınıf ve bölüm gibi demografik değişkenler bakımından homojen bir dağılım göstermesine dikkat edilmiştir. Araştırma gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırmaya başlamadan önce, katılımcıların araştırma hakkında bilgilenmesi amacıyla, bilgilendirilmiş onam formu hazırlanarak katılımcıların araştırma için onayları alınmıştır. Çalışmadaki dışlanma ölçütleri, kendi isteği ile çalışmadan ayrılması, soruları eksik doldurmasıdır. Bu ölçütlere dayanarak 16 katılımcı araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. 1 katılımcı da aşırı puana sahip olduğu için araştırmaya dahil edilmemiştir.

3.1.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmaya 236 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların %66'sı kadın %34'ü erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması 21.81'dir ($s=1.93$). Demografik değişkenlere ilişkin betimleyici istatistik analiz sonuçları Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Dair Yüzdelik ve Sıklık Değerleri

Değişkenler		N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	155	65,7

	Erkek	81	34,3
Annenin Öğrenim Durumu	Okuryazar Değil	5	2,1
	İlkokul Mezunu	42	17,8
	Ortaokul Mezunu	20	8,5
	Lise Mezunu	71	30,1
	Üniversite Mezunu	84	35,6
	Yüksek Lisans/Doktora Mezunu	14	5,9
Babanın Öğrenim Durumu	Okuryazar Değil	2	0,8
	İlkokul Mezunu	22	9,8
	Ortaokul Mezunu	36	15,3
	Lise Mezunu	63	26,7
	Üniversite Mezunu	97	41,1
	Yüksek Lisans/Doktora Mezunu	16	6,8
Anne Baba Hayatta Olma Durumu	Evet	218	92,4
	Baba Vefat	16	6,8
	Anne Vefat	2	0,8
Okunan Program	Lisans	197	83,5
	Yüksek Lisans	37	15,7
	Doktora	1	0,4
	Ön lisans	1	0,4
Başarı Durumu	Çok Başarılıyım	19	8,1
	Başarılıyım	129	54,7
	Biraz Başarılıyım	74	31,4
	Başarılı Değilim	14	5,9
Sınıf	Hazırlık	5	2,1
	1.Sınıf	40	16,9
	2. Sınıf	21	8,9
	3.Sınıf	49	20,8
	4.Sınıf	69	29,2
	Yüksek Lisans 1.Sınıf	22	9,3
	Yüksek Lisans 2.Sınıf	14	5,9
	Uzattım	16	6,8
Medeni Durum	İlişkim Var	87	36,9
	İlişkim Yok	146	61,9

	İlişkim Var ve Birlikte Yaşıyorum	1	0,4
	Evli	2	0,8
Ekonomik Durum	Düşük	20	8,5
Algısı	Orta	164	56,5
	Yüksek	48	20,3
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk	63	26,7
	2 Kardeş	116	29,2
	3 Kardeş	33	14,0
	4 ve Üzeri Kardeş	24	10,2
Doğum Sırası	Tek Çocuk	62	26,3
	İlk Çocuk	65	27,5
	Ortanca Çocuk	29	12,3
	Son Çocuk	80	33,9

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında Bilgilendirilmiş Onam Formu, Demografik Bilgi Formu, Genel Erteleme Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği, UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği, Anne-Baba Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

3.2.1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Araştırmaya başlamadan önce katılımcıların araştırma hakkında bilgilendirilmesi amacıyla bir form düzenlenmiştir. Araştırmanın amacı, ölçeklerin tahmini ortalama bitiş sürelerini, araştırmacıların isimleri ile katılımcıların kimlik bilgilerinin ve cevaplarının gizli tutulacağına dair bilgilendirme yapılarak; araştırma için onayları alınmıştır. Bilgilendirilmiş Onam Formu, EK A'da yer almaktadır.

3.2.2. Demografik Bilgi Formu

Araştırmaya katılan katılımcıların demografik bilgilerini elde edilmek üzere katılımcılara demografik bilgi formu verilmiştir. Demografik bilgi formunda katılımcıların cinsiyeti, yaşı, sınıfı, bölümü, ilişki durumu gibi sorulara yer verilmiştir. Demografik Bilgi Formu EK B’de gösterilmiştir.

3.2.3. Genel Erteleme Ölçeği (GEÖ)

Genel Erteleme Ölçeği, Çakıcı (2003) tarafından geliştirilen bireylerin günlük hayatlarında yapması gereken işlerini veya görevlerini erteleyip ertelememesini, yapip yapmamasını belirleyen bir ölçektir. Ölçekte 11 olumsuz, 7 olumlu olmak üzere toplam 18 madde bulunmaktadır. Ölçek “beni hiç yansıtmıyor”, “beni çok az yansıtıyor”, “beni biraz yansıtıyor”, “beni çoğunlukla yansıtıyor”, “beni tamamen yansıtıyor” biçiminde olmak üzere beşli Likert tipinde derecelendirilmektedir. Genel erteleme ölçeğinin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0.91; birinci alt faktörün Cronbach alpha katsayısı 0.88, ikinci alt faktörün Cronbach alpha katsayısı da 0.85 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 90, en düşük puan ise 18’dir (Çakıcı, 2003).

Bu çalışmada hesaplanan Cronbach alpha katsayısı 0.93 olarak tespit edilmiştir. Birinci alt faktörün Cronbach alpha katsayısı 0.92 olurken ikinci alt faktörün Cronbach Alpha katsayısı 0.87’dir. GEÖ EK C’de yer verilmiştir.

3.2.4. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ)

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği, Frost ve diğerleri (1990) tarafından hazırlanıp, Türkçe uyarlaması Özbay ve Mısırlı-Taşdemir (2003) tarafından

geliştirilmiştir. Ölçek, 35 sorudan oluşur ve 5’li likert tipinde derecelendirilir. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği’nin 6 alt ölçekleri vardır. Bunlar; düzen, hatalara aşırı ilgi, davranıştan şüphe, aile beklentileri, ailesel eleştiri ve kişisel standartlar şeklindedir. İç tutarlılık yöntemi ile alt faktörlerin alpha değerinin 0.63 ile 0.87 arasında olduğu tespit edilmiştir. Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ise 0.83 olarak bulunmuştur.

Bu çalışmada hesaplanan Cronbach alpha katsayısı 0.89 olarak tespit edilmiştir. Alt faktörlerin Cronbach alpha katsayısının ise 0.67 ile 0.88 arasında olduğu bulunmuştur. ÇBMÖ EK D’de yer verilmiştir.

3.2.5. UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği (UDDÖ)

UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği, Lynam ve Whiteside (2001) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe uyarlaması Yargıç ve diğerleri (2011) tarafından oluşturulmuştur. Ölçek 45 maddeden oluşur ve dört alt ölçeği (sıkışıklık, tasarlama eksikliği, sebatsızlık, heyecan arayışı) bulunmaktadır. UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği dördümlü Likert tarzında derecelenmektedir. UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği’nin Türkçe uyarlamasının iç tutarlılık Cronbach Alfa katsayısı 0.85 olarak bulunmuştur. İç tutarlılık yöntemi ile alt faktörlerin alpha değerlerinin 0.74 ile 0.85 arasında olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada hesaplanan Cronbach alpha katsayısı 0.89 olarak tespit edilmiştir. Alt faktörlerin Cronbach alpha katsayısının 0.81 ile 0.88 arasında olduğu bulunmuştur. UDDÖ EK E’de yer verilmiştir.

3.2.6. Anne Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ)

Katılımcıların anne baba tutumlarını ölçmek için Kuzgun ve Eldeleklioğlu (2005) tarafından geliştirilen Anne Baba Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Anne Baba Tutumları Ölçeği'nin demokratik, koruyucu/istekçi ve otoriter olmak üzere 3 alt boyutu vardır. Toplam 40 sorudan oluşur ve 5'li Likert tipinde derecelendirilir. Ölçeğin demokratik alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı: 0.89, kararlılık katsayısı: 0.92, koruyucu/istekçi alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı: 0.82, kararlılık katsayısı: 0.75, otoriter alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı: 0.78, kararlılık katsayısı: 0.79 bulunmuştur (Kuzgun ve Eldeklioğlu, 2005).

Bu çalışmada demokratik anne alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı 0.94, demokratik baba alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı 0.96, koruyucu/istekçi anne alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı 0.86, koruyucu/istekçi baba alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı 0.87, otoriter anne alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı 0.77, otoriter baba alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık katsayısı 0.82 olarak bulunmuştur. ABTÖ EK F'de yer verilmiştir.

3.3. İşlem

Araştırma için katılımcıları belirlemekte üniversite öğrencilerine kapalı gruplarda, internet ortamında araştırmaya katılım daveti gönderilmiştir. Kolay örnekleme yöntemi ile veri toplanmıştır. İlk başta katılımcıya bilgilendirilmiş onam formu verilmiştir. Bu form ile katılımcıya istediği zaman çalışmadan ayrılma hakkı sunulmuştur. Çalışmanın tamamen gönüllülük esasına dayandığı bilgisi verilmiştir. Ardından katılımcıya Genel Erteleme Davranışı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği, UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği ve Anne-Baba Tutum

Ölçeği verilmiştir. Katılımcılara uygulamaya yönelik yönergeler verilmiştir. Katılımcılar 15-20 dakika içerisinde uygulamayı tamamlamışlardır. Daha sonra demografik bilgi formu verilmiştir. Toplamda 253 öğrenciye ulaşılmış ve bu öğrencilerin verileri toplanmıştır. Araştırmaya dahil edilemeyecek 17 katılımcının verileri çalışma dışı bırakılmıştır. Kadın erkek katılımcı sayısı arasındaki dengesizliklerden dolayı araştırmaya demografik değişkenleri ele alan analizler dahil edilmemiştir.

3.4. Veri Analizi

Analizlerin yürütülmesinde SPSS 22.00 paket programı kullanılacaktır. Öncelikle parametrik istatistiğin ön koşulları test edilecektir. Bu ön analizler sonucunda parametrik veya non-parametrik istatistikler yürütülecektir. Değişkenlerin ilişkisini tespit edebilmek için parametrik Pearson korelasyon analizi ve regresyon analizleri veya non-parametrik Spearman analizleri ile incelenecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan katılımcıların demografik bilgileri, betimleyici istatistik analizleri, değişkenler arasındaki ilişki analizleri ve anne-baba tutumu ile erteleme davranışı arasındaki ilişkide mükemmeliyetçilik ve dürtüselliğin aracı rolüne ilişkin hiyerarşik regresyon analizleri yer almaktadır.

4.1. Katılımcıların Betimleyici İstatistik Değeri

Katılımcıların Genel Erteleme Ölçeği (GDÖ), Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ), UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği (UDDÖ), Anne-Baba Tutum Ölçeğinin (ABTÖ) alt boyutlarına ve toplam puanlarına ilişkin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Ölçek Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistik Değerleri

	Değişkenler	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	SS
GEÖ	Zamanı Etkin Kullanmama	236	7	34	17,95	6,19
	Erteleme	236	11	51	22,75	10,27
ÇBMÖ	Düzen	236	10	30	25,33	4,34
	Hatalara Aşırı İlgi	236	9	45	23,58	8,07
	Davranıştan Şüphe	236	5	24	12,32	4,16
	Ailesel Beklenti	236	5	25	13,44	5,25
	Ailesel Eleştiri	236	4	20	7,89	3,86
	Kişisel Standartlar	236	7	30	19,58	5,07
UDDÖ	Tasarlama Eksikliği	236	11	36	17,85	5,47
	Sıkışıklık	236	11	44	22,92	7,70
	Heyecan Arayışı	236	15	52	34,95	6,56
	Sebatsızlık	236	11	39	22,44	5,89
ABTÖ	Demokratik Anne	236	0	75	61,50	12,80
	Demokratik Baba	236	0	75	55,03	17,60
	Otoriter Anne	236	0	47	17,61	6,69
	Otoriter Baba	236	0	45	18,65	8,18
	Koruyucu/İstekçi Anne	236	0	66	31,14	10,74

Koruyucu/İstekçi Baba	236	0	63	29,06	11,29
--------------------------	-----	---	----	-------	-------

*ABTÖ ölçeği soruları katılımcıların anne babası vefat etme durumu göz önünde bulundurarak zorunlu tutulmamıştır.

GEÖ: Genel Erteleme Ölçeği, **ÇBMÖ:** Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği, **UDDÖ:** UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği, **ABTÖ:** Anne-Baba Tutum Ölçeği

4.2. Değişkenler Arası İlişki Analiz Sonuçları

4.2.1. Korelasyon Analizleri

GDÖ, ÇBMÖ, UDDÖ ve ABTÖ'nün alt boyutları arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizleri uygulanmıştır. Bu analizin sonucunu Tablo 3.'de gösterilmiştir.

4.2.1.1. Genel Erteleme ile Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkiler

Genel erteleme zamanı etkin kullanmama alt boyutu ile mükemmeliyetçiliğin “düzen”, “hatalara aşırı ilgi”, “davranıştan şüphe”, “ailesel beklenti”, “ailesel eleştiri”, “kişisel standartlar” olmak üzere tüm alt boyutları ve toplam puan arasında ilişkilere bakılmıştır. Zamanı etkin kullanmama ve mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından olan “düzen” ve “kişisel standartlar” arasında negatif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = -.459$ ila $-.279$, $p < .01$). Zamanı etkin kullanmama ile mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından olan “davranıştan şüphe” ($r = .225$, $p < .01$) ve “ailesel eleştiri” ($r = .164$, $p < .05$) arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Zamanı etkin kullanmama ile mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan “hatalara aşırı ilgi” arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r = .021$, $p > .05$). Zamanı etkin kullanmama ile mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından olan “ailesel

beklenti”, mükemmeliyetçiliğin toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r = -.024$ ila $-.090$, $p > .05$).

Genel ertelemenin erteleme alt boyutu ile mükemmeliyetçiliğin “hatalara aşırı ilgi”, “davranıştan şüphe”, “ailesel beklenti”, “ailesel eleştiri” ve toplam puanı arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .180$ ila $.437$, $p < .01$). Genel ertelemenin erteleme alt boyutu ile mükemmeliyetçiliğin “düzen” boyutu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -.412$, $p < .01$). Genel ertelemenin erteleme alt boyutu ile mükemmeliyetçiliğin “kişisel standartlar” boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r = .051$, $p > .05$).

4.2.1.2. Genel Erteleme ile Dürtüsel Davranış Arasındaki İlişkiler

Genel ertelemenin zamanı etkin kullanmama alt boyutu ile dürtüselliliğin tüm alt boyutları ve toplam puanı arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Genel ertelemenin zamanı etkin kullanmama alt boyutu ile dürtüselliliğin alt boyutları olan “tasarlama eksikliği”, “sıkışıklık”, “sebatsızlık” ve toplam puanı arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .356$ ila $.713$, $p < .01$). Genel ertelemenin zamanı etkin kullanmama alt boyutu ile dürtüselliliğin alt boyutu olan “heyecan arayışı” arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r = .018$, $p > .05$).

Genel ertelemenin erteleme alt boyutu ile dürtüselliliğin alt boyutlarında “tasarlama eksikliği”, “sıkışıklık”, “heyecan arayışı”, “sebatsızlık” ve toplam puanı arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .261$ ila $.619$, $p < .01$).

4.2.1.3. Genel Erteleme ile Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkiler

Genel ertelemenin zamanı etkin kullanmama alt boyutu ile anne baba tutumunun alt boyutları “demokratik anne”, “demokratik baba”, “otoriter anne”, “otoriter baba”, “koruyucu/istekçi anne”, “koruyucu/istekçi baba” arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Genel ertelemenin zamanı etkin kullanmama alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne” alt boyutu arasında negatif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = -.161, p < .01$). Genel ertelemenin zamanı etkin kullanmama alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter anne”, “otoriter baba” alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .134$ ila $.155, p < .05$). Genel ertelemenin zamanı etkin kullanmama alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik baba”, “koruyucu/istekçi anne”, “koruyucu/istekçi baba” alt boyutları arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($r = -.100$ ila $-.014, p > .05$).

Genel ertelemenin erteleme alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne”, “demokratik baba” alt boyutları arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -.299$ ila $-.209, p < .01$). Genel ertelemenin erteleme alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter anne”, “otoriter baba” alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .235$ ila $.266, p < .01$). Genel ertelemenin erteleme alt boyutu ile anne baba tutumunun “koruyucu/istekçi anne”, “koruyucu/istekçi baba” alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır ($r = .106$ ila $.099, p > .05$).

4.2.1.4. Mükemmeliyetçilik ile Dürtüsel Davranış Arasındaki İlişkiler

Mükemmeliyetçiliğin düzen alt boyutu ile dürtüsellüğün “tasarlama eksikliği”, “sıkışıklık”, “heyecan arayışı”, “sebatsızlık” alt boyutları ve toplam puanı arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Mükemmeliyetçiliğin düzen alt boyutu ile dürtüsellüğün “sıkışıklık”, “sebatsızlık” alt boyutları arasında negatif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = -.302$ ila $-.435$ $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin düzen alt boyutu ile dürtüsellüğün “heyecan arayışı” alt boyutu arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r = .239$ $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin düzen alt boyutu ile dürtüsellüğün “tasarlama eksikliği” alt boyutu ve toplam puanı arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır ($r = -.497$ ila $-.355$ $p > .05$).

Mükemmeliyetçiliğin hatalara aşırı ilgi alt boyutu ile dürtüsellüğün “sıkışıklık”, “heyecan arayışı” alt boyutları ve toplam puanı arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .319$ ila $.725$ $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin hatalara aşırı ilgi alt boyutu ile dürtüsellüğün “tasarlama eksikliği”, “sebatsızlık” alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır ($r = .006$ ila $.035$ $p > .05$).

Mükemmeliyetçiliğin davranıştan şüphe alt boyutu ile dürtüsellüğün “sıkışıklık”, “heyecan arayışı”, “sebatsızlık” alt boyutları ve toplam puanı arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .237$ ila $.780$, $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin davranıştan şüphe ilgi alt boyutu ile dürtüsellüğün “tasarlama eksikliği” alt boyutu arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($r = .046$, $p > .05$).

Mükemmeliyetçiliğin ailesel beklenti alt boyutu ile dürtüsellüğün “sıkışıklık”, “heyecan arayışı” alt boyutları ve toplam puanı arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .270$ ila $.517$ $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin ailesel beklenti alt

boyutu ile dürtüselliğin “tasarlama eksikliği”, “sebatsızlık” alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır ($r = -.040$ ila $-.032$ $p > .05$).

Mükemmeliyetçiliğin ailesel eleştiri alt boyutu ile dürtüselliğin “tasarlama eksikliği” alt boyutu arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .147$, $p < .05$). Mükemmeliyetçiliğin ailesel eleştiri alt boyutu ile dürtüselliğin tüm alt boyutları ve toplam puanı arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .217$ ila $.499$ $p < .01$).

Mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar alt boyutu ile dürtüselliğin “tasarlama eksikliği”, “sıkışıklık”, “heyecan arayışı” alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .225$ ila $.539$, $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar ile dürtüselliğin “sıkışıklık” alt boyutu ve toplam puan arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır ($r = .070$ ila $.018$ $p > .05$).

4.2.1.5. Mükemmeliyetçilik ile Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkiler

Mükemmeliyetçiliğin düzen alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne”, “demokratik baba”, “otoriter anne”, “otoriter baba”, “koruyucu/istekçi anne”, “koruyucu/istekçi baba” tüm alt boyutları arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Mükemmeliyetçiliğin düzen alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne”, “demokratik baba” alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur ($r = .133$ ila $.227$, $p < .05$). Mükemmeliyetçiliğin düzen alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter anne”, “otoriter baba” alt boyutları arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur ($r = -.217$ ila $-.183$, $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin düzen alt boyutu ile anne baba tutumunun “koruyucu/istekçi anne”, “koruyucu/istekçi baba” alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır ($r = -.084$ ila $-.046$ $p > .05$).

Mükemmeliyetçiliğin hatalara aşırı ilgi alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne”, “demokratik baba” alt boyutları arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur ($r = -.277$ ila $-.210$, $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin hatalara aşırı ilgi alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter anne”, “otoriter baba”, “koruyucu/istekçi anne”, “koruyucu/istekçi baba” alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .196$ ila $.341$, $p < .01$).

Mükemmeliyetçiliğin davranıştan şüphe alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne”, “demokratik baba” alt boyutları arasında negatif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = -.329$ ila $-.261$, $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin davranıştan şüphe alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter anne”, “otoriter baba”, “koruyucu/istekçi anne”, “koruyucu/istekçi baba” alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .226$ ila $.310$, $p < .01$).

Mükemmeliyetçiliğin ailesel beklenti alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne”, “demokratik baba” alt boyutları arasında negatif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = -.299$ ila $-.294$, $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin ailesel beklenti alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter anne”, “otoriter baba”, “koruyucu/istekçi anne”, “koruyucu/istekçi baba” alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .361$ ila $.576$, $p < .01$).

Mükemmeliyetçiliğin ailesel eleştiri alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne”, “demokratik baba” alt boyutları arasında negatif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = -.451$ ila $-.438$, $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin ailesel eleştiri alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter anne”, “otoriter baba”, “koruyucu/istekçi anne”, “koruyucu/istekçi baba” alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .445$ ila $.518$, $p < .01$).

Mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne”, “demokratik baba” alt boyutları arasında negatif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = -.194$, ila $-.228$, $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter anne”, “koruyucu/istekçi anne” alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .190$ ila $.253$, $p < .01$). Mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter baba”, “koruyucu/istekçi baba” alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır ($r = .111$ ila $.125$, $p > .05$).

4.2.1.6. Dürtüsel Davranış ile Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkiler

Dürtüselliğin tasarlama eksikliği alt boyutu ile anne baba tutumunun alt boyutları arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Dürtüselliğin tasarlama eksikliği alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne” alt boyutu arasında negatif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = -.150$, $p < .01$). Dürtüselliğin tasarlama eksikliği alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter anne”, “otoriter baba” alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .165$ ila $.221$, $p < .05$). Dürtüselliğin tasarlama eksikliği alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik baba”, “koruyucu/istekçi anne”, “koruyucu/istekçi baba” arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır ($r = -.125$ ila $.068$, $p > .05$).

Dürtüselliğin sıkışıklık alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne”, “demokratik baba” boyutları arasında negatif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = -.288$, $p < .01$). Dürtüselliğin sıkışıklık alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter anne”, “otoriter baba”, “koruyucu/istekçi anne” alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .194$ ila $.241$, $p < .01$). Dürtüselliğin sıkışıklık alt

boyutu ile anne baba tutumunun “koruyucu/istekçi baba” alt boyutu arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($r = .120$, $p > .05$).

Dürtüselliğin heyecan arayışı alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne”, “demokratik baba” alt boyutlar arasında negatif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = -.301$ ila $-.263$ $p < .01$). Dürtüselliğin heyecan arayışı alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter anne”, “otoriter baba”, “koruyucu/istekçi anne”, “koruyucu/istekçi baba” alt boyutları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = .186$ ila $.310$ $p < .01$).

Dürtüselliğin sebatsızlık alt boyutu ile anne baba tutumunun “demokratik anne”, “demokratik baba” alt boyutları arasında negatif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($r = -.167$ ila $-.163$ $p < .05$). Dürtüselliğin sebatsızlık alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter anne” alt boyutu arasında pozitif ve anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .158$, $p < .05$). Dürtüselliğin sebatsızlık alt boyutu ile anne baba tutumunun “otoriter baba”, “koruyucu/istekçi anne”, “koruyucu/istekçi baba” alt boyutları arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($r = -.021$ ila $.092$, $p > .05$).

Tablo 3. Genel Erteleme Ölçeği (GEÖ), Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ), UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği (UDDÖ), Anne-Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ) Toplam ve Alt Test Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayıları

		Erteleme			Mükemmeliyetçilik							Dürtüsellik				
		Zamanı Etkin Kullanmama	Erteleme	Toplam Erteleme	Düzen	Hatalara Aşırı İlgisi	Davranıştan Şüphesi	Ailesel Beklenti	Ailesel Eleştiri	Kişisel Standartlar	Mükemmeliyetçilik Toplam	Tasarlama Eksikliği	Sıkışıklık	Heyecan Arayışı	Sebatsızlık	Dürtü Toplam
Mükemmeliyetçilik	Düzen	-.459**	-.412**	-.462**	1											
	Hatalara Aşırı İlgisi	.021	.205**	.146**	-.063	1										
	Davranıştan Şüphesi	.225**	.437**	.384**	-.112	.616**	1									
	Ailesel Beklenti	-.024	.182**	.112	-.037	.378**	.424**	1								
	Ailesel Eleştiri	.164*	.308**	.273**	-.111	.434**	.466**	.600**	1							
	Kişisel Standartlar	-.279**	.051	-.078	.132**	.498**	.302**	.338**	.141*	1						
	Mükemmeliyetçi Toplam	-.090	.205**	.101	.171**	.831**	.713**	.700**	.637**	.665**	1					
Dürtüsellik	Tasarlama Eksikliği	.483**	.406**	.467**	-.497	-.006	.046	-.040	.147*	-.225**	-.147*	1				
	Sıkışıklık	.356**	.425**	.429**	-.302**	.319**	.410**	.270**	.301**	.070	.296**	.438**	1			
	Heyecan Arayışı	.018	.261**	.183**	.239**	.725**	.780**	.517**	.499**	.539**	.879**	-.173**	.245**	1		
	Sebatsızlık	.713**	.556**	.661**	-.435**	.035	.237**	-.032	.217**	-.402**	-.100	.511**	.388**	.037	1	
	Dürtü Toplam	.573**	.619**	.646**	-.355	.436**	.586**	.299**	.453**	.018	.393**	.632**	.825**	.455**	.703**	1
Anne Baba Tutumu	Demokratik Anne	-.161*	-.299**	-.265**	.227**	-.277**	-.329**	-.294**	-.451**	-.228**	-.354**	-.150**	-.288**	-.301**	-.167*	-.354**
	Demokratik Baba	-.100	-.209**	-.180**	.133*	-.210**	-.261**	-.299**	-.438**	-.194**	-.324**	-.125	-.288**	-.263**	-.163*	-.329**
	Otoriter Anne	.134*	.266**	.232**	-.217**	.284**	.305**	.422**	.502**	.190**	.389**	.165*	.241**	.310**	.158*	.338**
	Otoriter Baba	.155*	.235**	.220**	-.183**	.196**	.226**	.361**	.463**	.111	.300**	.221**	.227**	.186**	.092	.279**
	Koruyucu/ İstekçi Anne	-.042	.106	.054	-.084	.341**	.310**	.576**	.518**	.253**	.502**	.068	.194**	.398**	.017	.270**
	Koruyucu/ İstekçi Baba	-.014	.099	.061	-.046	.232**	.263**	.470**	.445**	.125	.381**	.037	.120	.285**	-.021	.169**

*p<0.05, ** p< 0.01

4.2.2. Hiyerarşik Regresyon Analizleri

ABTÖ (demokratik anne, demokratik baba, otorite anne, otoriter baba, koruyucu/istekçi anne, koruyucu/istekçi baba) ve GEÖ (genel erteleme puanı) arasındaki ilişkide ÇBMÖ alt boyutları (düzen, hatalara aşırı ilgi, davranıştan şüphe, ailesel beklenti, ailesel eleştiri, kişisel standartlar) ve toplam puanının, UDÖ alt boyutları (tasarlama eksikliği, sıkışıklık, heyecan arayışı, sebatsızlık) ve toplam puanının aracı rolünü incelemek için Hiyerarşik Doğrusal Aracı Regresyon Analizleri uygulanmıştır. ABTÖ alt boyutları araştırmanın yordayıcı değişkenleri olurken GEÖ ise araştırmanın yordanan değişkenidir. ÇBMÖ ve UDÖ alt boyutları ve toplam puanları ise aracı (medyatör) değişkenleridir.

Aracı değişkenlerin etkisi belirlemek için Sobel Testi uygulanmıştır. İstatistiksel anlamda anlamlı olmayan ilişkilere regresyon analizi uygulanmayıp kısmi aracı değişkenler gri, tam aracı değişkenler ise koyu gri renk ile belirtilmiştir (Şekil 1-11).

4.2.2.1. Demokratik Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Analizler

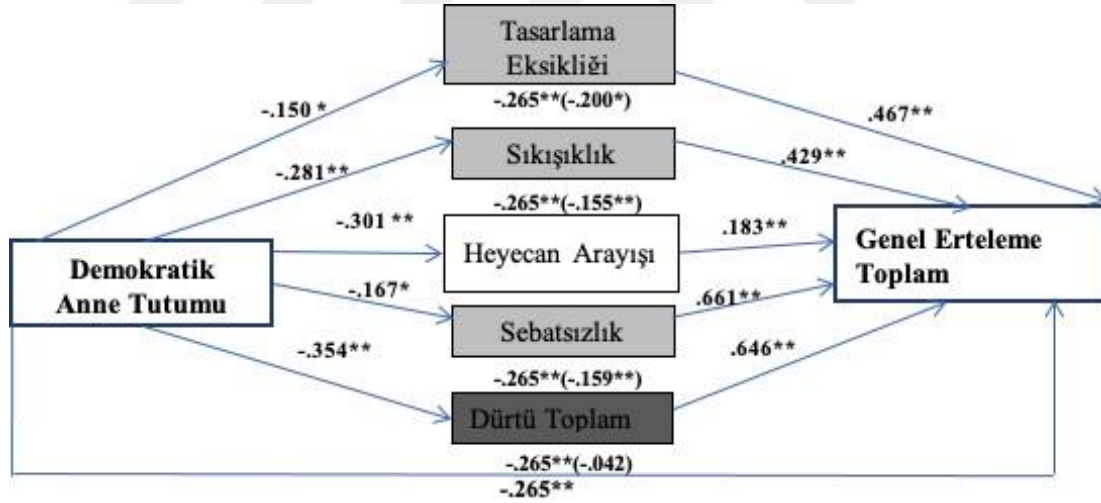
- 1) Demokratik anne tutumunun genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta = -.265$, $t = -4,208$, $p < .001$).
- 2) Demokratik anne tutumu, dürtüsel davranışın alt ölçeklerinden tasarlama eksikliği ($\beta = -.150$, $t = -2,314$, $p < .05$), sıkışıklık ($\beta = -.228$, $t = -4,599$, $p < .001$), heyecan arayışı ($\beta = -.301$, $t = -4,833$, $p < .001$), sebatsızlık ($\beta = -.167$, $t = -2,587$, $p < .05$) dürtüsel davranışının toplam puanı ($\beta = -.354$, $t = -5,786$, $p < .001$) üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır.

- 3) Dürtüsel davranışın alt ölçeklerinden tasarlama eksikliği ($\beta=.467$, $t= 8,083$, $p<.001$), sıkışıklık ($\beta= .429$, $t= 7,261$, $p<.001$), heyecan arayışı ($\beta= .183$, $t= 2,840$, $p<.01$), sebatsızlık ($\beta= .661$, $t= 13,466$, $p<.001$) ve dürtüsel davranışının toplam puanı ($\beta= .646$, $t= 12,950$, $p<.001$), genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır.
- 4) Analize dürtüsel davranış toplam puanı dahil edildiğinde, demokratik anne tutumunun genel erteleme toplam puanı üzerindeki doğrudan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmaktan çıktığı görülmüştür. Bu yüzden, dürtüsel davranışın demokratik anne ve genel erteleme arasındaki ilişkide tam aracı role sahip olduğu görülmüştür. Analize dürtüsel davranışın alt boyutu olan tasarlama eksikliği dahil edildiğinde, demokratik anne β değerinin $-.27$ 'den $-.20$ 'ye (Sobel $z=-2,190$, $p=0.0285$), sıkışıklık dahil edildiğinde $-.16$ 'ya (Sobel $z=-3,694$, $p=0.00022$), sebatsızlık dahil edildiğinde $-.16$ 'ya (Sobel $z=-2,518$, $p=0.0118$) düştüğü ve anlamlılığın azaldığını Sobel testleri aracılığı ile görülmüştür. Sonuç olarak bu değişkenlerin demokratik anne tutumu ve genel erteleme arasındaki ilişkide kısmi aracı rollere sahip olduğu bulunmuştur (Tablo 4 ve Şekil 1).

Tablo 4. Demokratik anne tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın aracı rolünü inceleyen hiyerarşik regresyon analiz sonuçları

Analiz Aşaması	Değişkenler	B	β	Standart Hata	T	R ²	Düzeltilmiş R ²	p
1	Demokratik Anne	-.317	-.265	.075	-4.208	.070	.066	.000
2	Demokratik Anne	-.239	-.200	.068	-3.499	.257	.251	.001

	Tasarlama Eksikliği	1.224	.437	.160	7.659		.000
1	Demokratik Anne	-.317	-.265	.075	-4.208	.070	.066
2	Demokratik Anne	-.185	-.155	.073	-2.535	.206	.199
	Sıkışıklık	.765	.384	.121	6.304		.000
1	Demokratik Anne	-.317	-.265	.075	-4.208	.070	.066
2	Demokratik Anne	-.191	-.159	.058	-3.270	.461	.457
	Sebatsızlık	1.650	.634	.127	13.005		.000
1	Demokratik Anne	-.317	-.265	.075	-4.208	.070	.066
2	Demokratik Anne	-.050	-.042	.064	-.784	.419	.414
	Dürtü Toplam	.571	.631	.048	11.826		.000

Şekil 1. Demokratik anne tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın aracı rolünü inceleyen analizlere ilişkin özet görsel

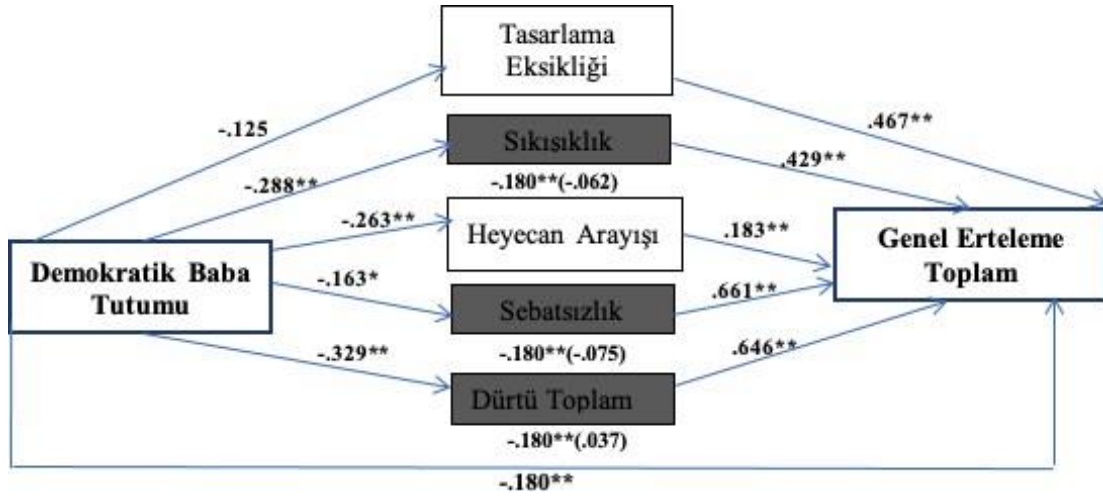
4.2.2.2. Demokratik Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki

İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Analizler

- 1) Demokratik baba tutumunun genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta = -.180$, $t = -2,801$, $p < .01$).
- 2) Demokratik baba tutumu dürtüsel davranışın alt ölçeklerinden sıkışıklık ($\beta = -.288$, $t = -4,595$, $p < .001$), heyecan arayışı ($\beta = -.263$, $t = -4,168$, $p < .001$), sebatsızlık ($\beta = -.163$, $t = -2,523$, $p < .05$), dürtüsel davranışının toplam puanı ($\beta = -.329$, $t = -5,338$, $p < .001$) üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır. Demokratik baba tutumu dürtüsel davranışın alt boyutu olan tasarlama eksikliği ($\beta = -.125$, $t = -1,928$, $p > .05$) üzerindeki doğrudan etkisi ise istatistiksel olarak anlamlı değildir.
- 3) Dürtüsel davranışın alt boyutu olan tasarlama eksikliği ($\beta = .467$, $t = 8,083$, $p < .001$), sıkışıklık ($\beta = .429$, $t = 7,261$, $p < .001$), heyecan arayışı ($\beta = .183$, $t = 2,840$, $p < .05$), sebatsızlık ($\beta = .661$, $t = 13,466$, $p < .001$) ve dürtüsel davranışının toplam puanı ($\beta = .646$, $t = 12,950$, $p < .001$), genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır.
- 4) Analize dürtüsel davranış, sıkışıklık, sebatsızlık ve dürtü toplam puanı dahil edildiğinde; demokratik baba tutumunun genel erteleme toplam puanı üzerindeki doğrudan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmaktan çıktığı görülmüştür. Bu yüzden, bu değişkenlerin demokratik baba ve genel erteleme arasındaki ilişkide tam aracı role sahip olduğu görülmüştür. (Tablo 5 ve Şekil 2).

Tablo 5. Demokratik baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın aracı rolünü inceleyen hiyerarşik regresyon analiz sonuçları

Analiz Aşaması	Değişkenler	B	β	Standart Hata	T	R ²	Düzeltilmiş R ²	p
1	Demokratik Baba	-.157	-.180	.056	-2.801	.032	.028	.006
2	Demokratik Baba	-.054	-.062	.054	-1.004	.187	.180	.317
	Sıkışıklık	.818	.411	.123	6.665			.000
1	Demokratik Baba	-.157	-.180	.056	-2.801	.032	.028	.006
2	Demokratik Baba	-.065	-.075	.043	-1.504	.442	.437	.134
	Sebatsızlık	1.687	.649	.129	13.078			.000
1	Demokratik Baba	-.157	-.180	.056	-2.801	.032	.028	.006
2	Demokratik Baba	.032	.037	.046	.695	.419	.414	.488
	Dürtü Toplam	.595	.658	.048	12.443			.000

Şekil 2. Demokratik baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın aracı rolünü inceleyen analizlere ilişkin özet görsel

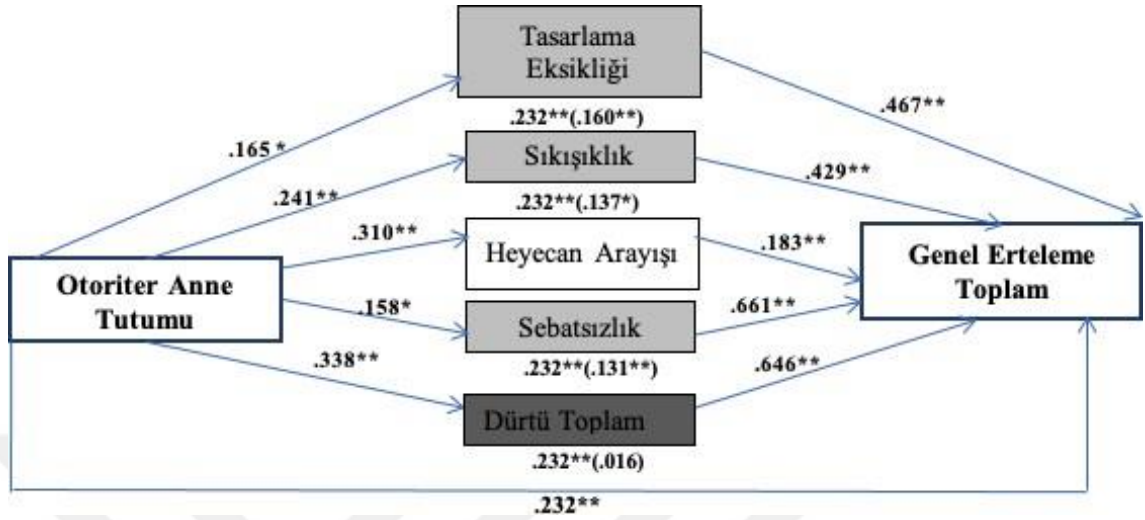
4.3.2.3. Otoriter Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Analizler

- 1) Otoriter anne tutumunun genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta = .232$, $t = 3,652$, $p < .001$).
- 2) Otoriter anne tutumunun dürtüsel davranışın alt boyutları olan tasarlama eksikliği ($\beta = .165$, $t = 2,55$, $p < .05$), sıkışıklık ($\beta = .241$, $t = 3,805$, $p < .001$), heyecan arayışı ($\beta = .310$, $t = 4,979$, $p < .001$), sebatsızlık ($\beta = .158$, $t = 2,443$, $p < .05$), dürtüsel davranışının toplam puanı ($\beta = .338$, $t = 5,486$, $p < .001$) üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır.
- 3) Dürtüsel davranışın alt boyutları olan tasarlama eksikliği ($\beta = .467$, $t = 8,083$, $p < .001$), sıkışıklık ($\beta = .429$, $t = 7,261$, $p < .001$), heyecan arayışı ($\beta = .183$, $t = 2,840$, $p < .05$), sebatsızlık ($\beta = .661$, $t = 13,466$, $p < .001$) ve dürtüsel davranışının toplam puanı ($\beta = .646$, $t = 12,950$, $p < .001$) genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır.
- 4) Analize dürtüsel davranış toplam puanı dahil edildiğinde, otoriter anne tutumunun genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmaktan çıktığı görülmüştür. Bu yüzden, dürtüsel davranışın, otoriter anne ve genel erteleme arasındaki ilişkide tam aracı role sahip olduğu görülmüştür. Analize dürtüsel davranışın alt boyutu olan tasarlama eksikliği dahil edildiğinde, otoriter anne β değerinin .23'ten .16'ya (Sobel $z = 2,413$, $p = 0.016$), sıkışıklık dahil edildiğinde .14'e (Sobel $z = 3,294$, $p = 0.001$), sebatsızlık dahil edildiğinde .13'e (Sobel $z = 2,397$, $p = 0.017$) düştüğü ve

anlamlılığın azaldığı Sobel testleri aracılığı ile görülmüştür. Sonuç olarak, bu değişkenlerin otoriter anne tutumu ve genel erteleme arasındaki ilişkide, kısmi aracı role sahip olduğu bulunmuştur (Tablo 6 ve Şekil 3).

Tablo 6. Otoriter anne tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın aracı rolünü inceleyen hiyerarşik regresyon analiz sonuçları

Analiz Aşaması	Değişkenler	B	β	Standart Hata	T	R ²	Düzeltilmiş R ²	p
1	Otoriter Anne	.531	.232	.146	3.652	.054	.050	.000
2	Otoriter Anne	.365	.160	.132	2.761	.243	.237	.006
	Tasarlama Eksikliği	1.234	.441	.162	7.630			.000
1	Otoriter Anne	.531	.232	.146	3.652	.054	.050	.000
2	Otoriter Anne	.313	.137	.138	2.265	.201	.195	.024
	Sıkışıklık	.788	.396	.120	6.561			.000
1	Otoriter Anne	.531	.232	.146	3.652	.054	.050	.000
2	Otoriter Anne	.300	.131	.112	2.676	.453	.449	.008
	Sebatsızlık	1.665	.640	.128	13.050			.000
1	Otoriter Anne	.531	.232	.146	3.652	.054	.050	.000
2	Otoriter Anne	.036	.016	.122	.299	.418	.413	.765
	Dürtü Toplam	.579	.641	.048	12.066			.000

Şekil 3. Otoriter anne tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın aracı rolünü inceleyen analizlere ilişkin özet görsel

4.3.2.4. Otoriter Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünü İnceleyen Analizler

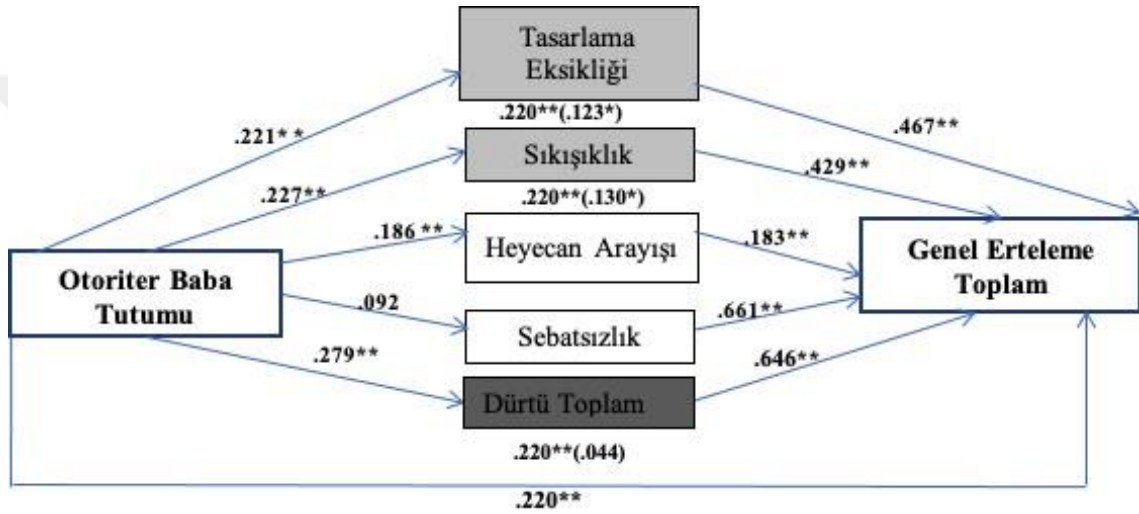
- 1) Otoriter baba tutumunun genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta = .220$, $t = 3,456$, $p < .05$).
- 2) Otoriter baba tutumunun dürtüsel davranışın alt boyutları olan tasarlama eksikliği ($\beta = .221$, $t = 3,461$, $p < .05$), sıkışıklık ($\beta = .227$, $t = 3,567$, $p < .001$), heyecan arayışı ($\beta = .186$, $t = 186$, $p < .05$) dürtüsel davranışının toplam puanı ($\beta = .279$, $t = 4,436$, $p < .001$) üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır. Otoriter baba tutumunun dürtüsel davranışın alt boyutları olan sebatlılık ($\beta = .092$, $t = 1.412$, $p > .05$) üzerindeki doğrudan etkisi ise istatistiksel olarak anlamlı değildir.

- 3) Dürtüsel davranışın alt ölçeklerinden tasarlama eksikliği ($\beta=.467$, $t= 8,083$, $p<.001$), sıkışıklık ($\beta= .429$, $t= 7,261$, $p<.001$), heyecan arayışı ($\beta= .183$, $t= 2,840$, $p<.05$), sebatsızlık ($\beta= .661$, $t= 13,466$, $p<.001$), dürtüsel davranışının toplam puanının ($\beta= .646$, $t= 12,950$, $p<.001$) genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır.
- 4) Analize dürtüsel davranış toplam puanı dahil edildiğinde, otoriter baba tutumunun genel erteleme toplam puanı üzerindeki doğrudan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmaktan çıktığı görülmüştür. Bu yüzden, dürtüsel davranışın otoriter baba ve genel erteleme arasındaki ilişkide tam aracı role sahip olduğu görülmüştür. Analize dürtüsel davranıştan tasarlama eksikliği dahil edildiğinde otoriter baba β değerinin .22'den .12'ye (Sobel $z=3,126$, $p=0.0018$), sıkışıklık dahil edildiğinde .13'e (Sobel $z=3,140$, $p=0.0017$) düştüğü ve anlamlılığın azaldığı Sobel testleri aracılığı ile görülmüştür. Sonuç olarak bu değişkenlerin kısmi aracı role sahip olduğu bulunmuştur (Tablo 7 ve Şekil 4).

Tablo 7. Otoriter baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın aracı rolünü inceleyen hiyerarşik regresyon analiz sonuçları

Analiz Aşaması	Değişkenler	B	β	Standart Hata	T	R ²	Düzeltilmiş R ²	p
1	Otoriter Baba	.413	.220	.119	3.456	.049	.045	.001
2	Otoriter Baba	.231	.123	.110	2.096	.233	.226	.037
	Tasarlama Eksikliği	1.232	.440	.165	7.478			.000
1	Otoriter Baba	.413	.220	.119	3.456	.049	.045	.001

2	Otoriter Baba	.243	.130	.113	2.155	.200	.193	.032
	Sıkışıklık	.795	.399	.120	6.637			.000
1	Otoriter Baba	.413	.220	.119	3.456	.049	.045	.001
2	Otoriter Baba	.082	.044	.097	.843	.419	.414	.400
	Dürtü Toplam	.573	.634	.047	12.196			.000

Şekil 4. Otoriter baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın aracı rolünü inceleyen analizlere ilişkin özet görsel

4.3.2.5. Demokratik Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçilik Aracı Rolünü İnceleyen Analizler

- 1) Demokratik anne tutumunun genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta = -.265$, $t = -4,208$, $p < .001$).
- 2) Demokratik anne tutumu mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutları olan düzen ($\beta = -.227$, $t = 3,568$, $p < .001$), hatalara aşırı ilgi ($\beta = -.277$, $t = -4,408$, $p < .001$), davranıştan şüphe ($\beta = -.329$, $t = -5,334$, $p < .001$), ailesel beklenti ($\beta = -$

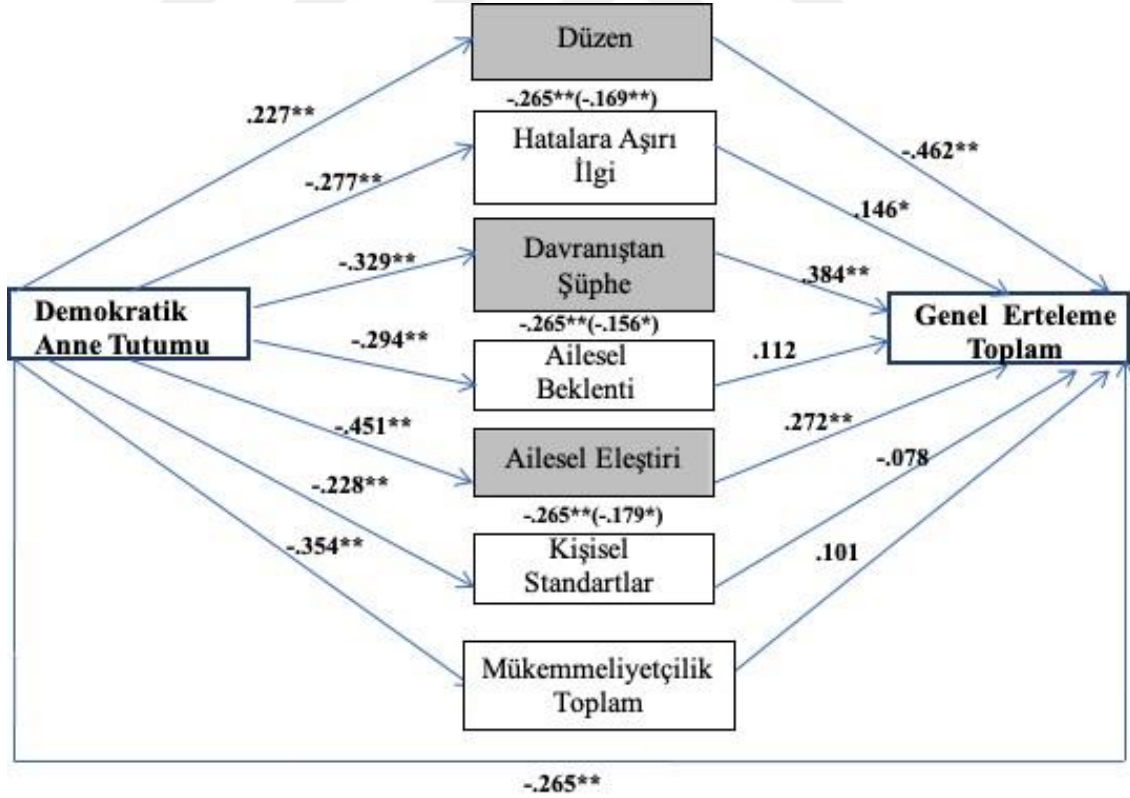
.294, $t = -4,697$ $p < .001$), ailesel eleştiri ($\beta = -.451$, $t = -7,730$, $p < .001$), kişisel standartlar ($\beta = -.228$, $t = -3,578$, $p < .001$), ile mükemmeliyetçiliğın toplam puanı ($\beta = -.551$, $t = -5,796$, $p < .001$) üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır.

3) Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutları olan; düzen ($\beta = -.462$, $t = -7,964$, $p < .001$), hatalara aşırı ilgi ($\beta = .146$, $t = 2,259$, $p < .05$), davranıştan şüphe ($\beta = .384$, $t = 6,362$, $p < .001$), ailesel eleştiri ($\beta = .273$, $t = 4,333$, $p < .001$) genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır. Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutu olan ailesel beklenti ($\beta = .112$, $t = 1,728$, $p > .05$), kişisel standartlar ($\beta = -.078$, $t = -1,202$, $p > .05$) ve mükemmeliyetçilik toplam puanının ($\beta = .101$, $t = 1,558$, $p > .05$) genel erteleme toplam puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değıldir.

4) Analize mükemmeliyetçiliğın alt boyutu olan düzen dahil edildiğinde, demokratik anne β değerinin $-.27$ 'den $-.17$ 'ye (Sobel $z = -3,150$, $p = 0.0016$), davranıştan şüphe dahil edildiğinde $-.15$ 'e (Sobel $z = -3,7530$, $p = 0.00017$), ailesel eleştiri dahil edildiğinde $-.18$ 'e (Sobel $z = -2,590$, $p = 0.010$) düştüğü ve anlamlılığın azaldığı Sobel testleri aracılığı ile görölmüştür. Sonuç olarak bu değişkenlerin demokratik anne tutumu ve genel erteleme arasındaki ilişkide kısmi aracı role sahip olduğı bulunmuştur (Tablo 8 ve şekil 5).

Tablo 8. Demokratik anne tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğın aracı rolünü inceleyen hiyerarşik regresyon analiz sonuçları

Analiz Aşaması	Değişkenler	B	β	Standart Hata	T	R ²	Düzeltilmiş R ²	p
1	Demokratik Anne	-.317	-.265	.075	-4.208	.070	.066	.000
2	Demokratik Anne	-.202	-.169	.070	-2.883	.240	.234	.004
	Düzen	-1.496	-.423	.207	-7.221			.000
1	Demokratik Anne	-.317	-.265	.075	-4.208	.070	.066	.000
2	Demokratik Anne	-.186	-.156	.076	-2.461	.169	.162	.015
	Davranıştan Şüphe	1.227	.333	.233	5.262			.000
1	Demokratik Anne	-.317	-.265	.075	-4.208	.070	.066	.000
2	Demokratik Anne	-.214	-.179	.083	-2.565	.100	.092	.011
	Ailesel Eleştiri	.761	.192	.276	2.756			

Şekil 5. Demokratik anne tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü inceleyen analizlere ilişkin özet görsel

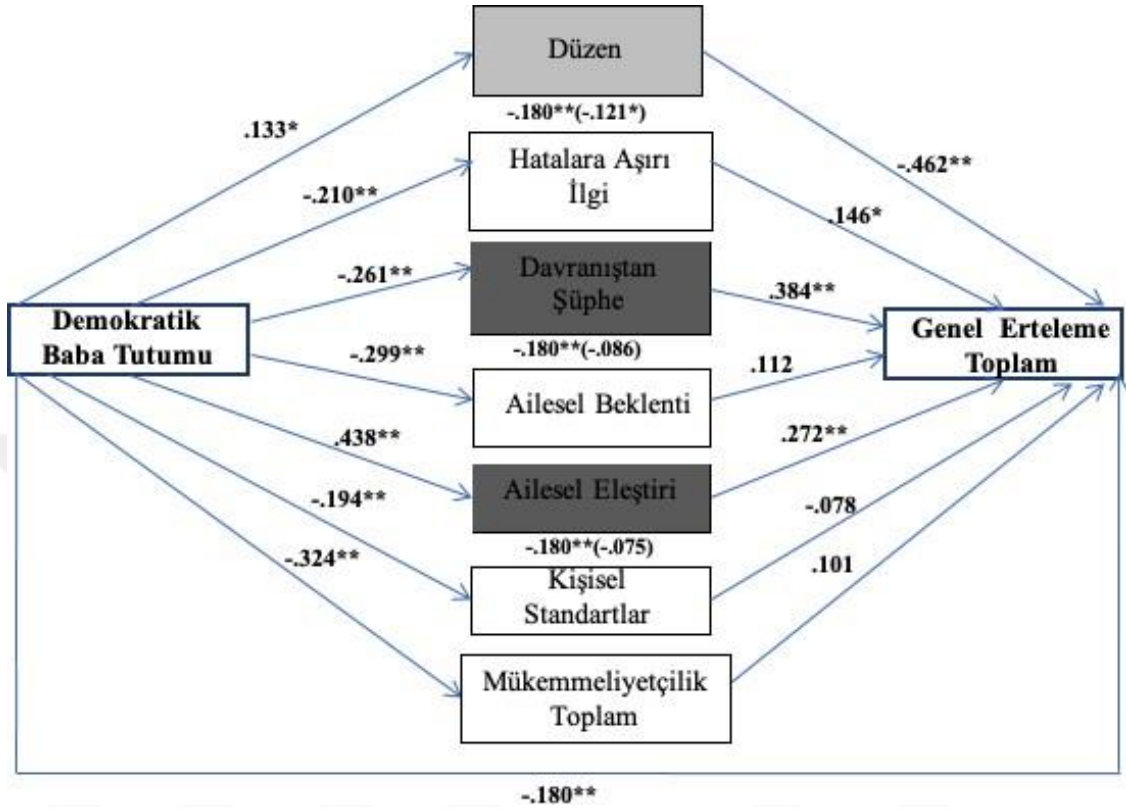
4.3.2.6. Demokratik Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçilik Aracı Rolünü İnceleyen Analizler

- 1) Demokratik baba tutumunun genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta = -.180$, $t = -2,801$, $p < .01$).
- 2) Demokratik baba tutumu mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutlarından, düzen ($\beta = -.133$, $t = 2,059$, $p < .05$), hatalara aşırı ilgi ($\beta = -.210$, $t = -3,291$, $p < .01$), davranıştan şüphe ($\beta = -.261$, $t = -4,134$, $p < .001$), ailesel beklenti ($\beta = -.299$, $t = -4,787$, $p < .001$), ailesel eleştiri ($\beta = -.428$, $t = -7,444$, $p < .001$), kişisel standartlar ($\beta = -.194$, $t = -3,024$, $p < .01$), mükemmeliyetçilik toplam puanı ($\beta = -.324$, $t = -5,233$, $p < .001$) üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır.
- 3) Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutlarından, düzen ($\beta = -.462$, $t = -7,964$, $p < .001$), hatalara aşırı ilgi ($\beta = .146$, $t = 2,259$, $p < .05$), davranıştan şüphe ($\beta = .384$, $t = 6,362$, $p < .001$), ailesel eleştiri ($\beta = .273$, $t = 4,333$, $p < .001$) puanının genel erteleme toplam puanı üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır. Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutu olan ailesel beklenti ($\beta = .112$, $t = 1,728$, $p > .05$), kişisel standartlar ($\beta = -.078$, $t = -1,202$, $p > .05$) ve mükemmeliyetçilik toplam puanının ($\beta = .101$, $t = 1,558$, $p > .05$) genel erteleme üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir.
- 4) Analize mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan davranıştan şüphe ve ailesel eleştiri dahil edildiğinde; demokratik baba tutumunun genel erteleme toplam

puanı üzerindeki doğrudan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmaktan çıktığı görülmüştür. Bu yüzden bu değişkenlerin demokratik baba ve genel erteleme arasındaki ilişkide tam aracı role sahip olduğu görülmüştür. Analize mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan düzen dahil edildiğinde; demokratik baba β değerinin $-.18$ 'den $-.12$ 'ye (Sobel $z=-1,991$, $p=0.046$) düştüğü ve anlamlılığın azaldığı Sobel testleri aracılığı ile görülmüştür. Sonuç olarak bu değişkenin demokratik baba tutumu ve genel erteleme arasındaki ilişkide kısmi aracı role sahip olduğu anlaşılmıştır. (Tablo 9 ve Şekil 6).

Tablo 9. Demokratik baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü inceleyen hiyerarşik regresyon analiz sonuçları

Analiz Aşaması	Değişkenler	B	β	Standart Hata	T	R ²	Düzeltilmiş R ²	p
1	Demokratik Baba	-.157	-.180	.056	-2.801	.032	.028	.006
2	Demokratik Baba	-.105	-.121	.051	-2.077	.228	.221	.039
	Düzen	-1.575	-.446	.205	-7.672			.000
1	Demokratik Baba	-.157	-.180	.056	-2.801	.032	.028	.006
2	Demokratik Baba	-.075	-.086	.054	-1.374	.154	.147	.171
	Davranıştan Şüphe	1.333	.362	.230	5.795			.000
1	Demokratik Baba	-.157	-.180	.056	-2.801	.032	.028	.006
2	Demokratik Baba	-.066	-.075	.061	-1.077	.079	.071	.283
	Ailesel Eleştiri	.950	.240	.277	3.426			.001

Şekil 6. Demokratik baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü inceleyen analizlere ilişkin özet görsel

4.3.2.7. Otoriter Anne Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçilik Aracı Rolünü İnceleyen Analizler

- 1) Otoriter anne tutumunun genel erteleme üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta = .232$, $t = 3,652$, $p < .001$).
- 2) Otoriter anne tutumu mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutlarından düzen ($\beta = -.217$, $t = -3,402$, $p < .01$), hatalara aşırı ilgi ($\beta = .284$, $t = 4,536$, $p < .001$), davranıştan şüphe ($\beta = .305$, $t = 4,891$, $p < .001$), ailesel beklenti ($\beta = .422$, $t = 7,123$, $p < .001$), ailesel eleştiri ($\beta = .501$, $t = 8,879$, $p < .001$), kişisel standartlar

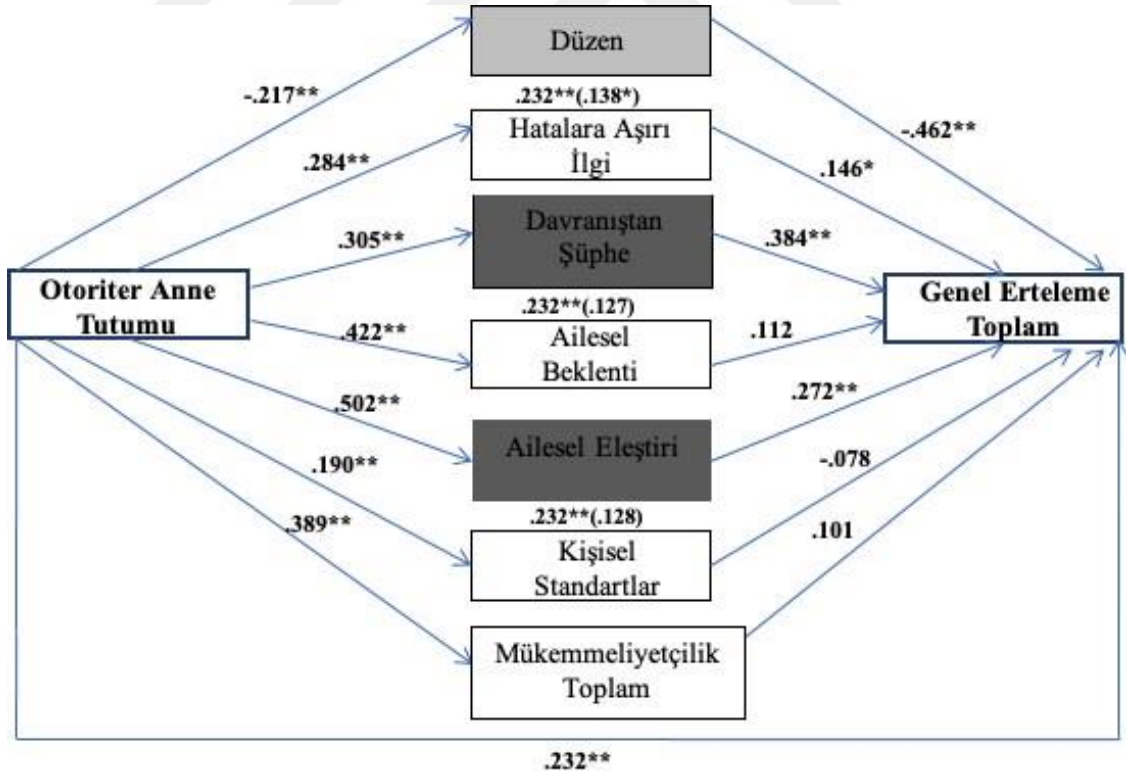
($\beta = .190$, $t = 2,964$, $p < .01$), mükemmeliyetçilik toplam puanı ($\beta = .389$, $t = 6,453$, $p < .001$) üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır.

3) Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutlarından düzen ($\beta = -.462$, $t = -7,964$, $p < .001$), hatalara aşırı ilgi ($\beta = .146$, $t = 2,259$, $p < .05$), davranıştan şüphe ($\beta = .384$, $t = 6,362$, $p < .001$), ailesel eleştirinin ($\beta = .273$, $t = 4,333$, $p < .001$) genel erteleme toplam puanı üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır. Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutu olan ailesel beklenti ($\beta = .112$, $t = 1,728$, $p > .05$), kişisel standartlar ($\beta = -.078$, $t = -1,202$, $p > .05$) ve mükemmeliyetçilik toplam puanının ($\beta = .101$, $t = 1,558$, $p > .05$) genel erteleme üzerindeki etkisi ise istatistiksel olarak anlamlı değildir.

4) Analize mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan davranıştan şüphe ve ailesel eleştiri dahil edildiğinde; otoriter anne tutumunun genel erteleme toplam puanı üzerindeki doğrudan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmaktan çıktığı görülmüştür. Bu yüzden bu değişkenlerin otoriter anne ve genel erteleme arasındaki ilişkide tam aracı role sahip olduğu görülmüştür. Analize mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan düzen dahil edildiğinde otoriter anne β değerinin .23'ten .13'e (Sobel $z = 3,114$, $p = 0.0018$) düştüğü ve anlamlılığın azaldığı Sobel testleri aracılığı ile görülmüştür. Sonuç olarak bu değişkenin otoriter anne tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide kısmi aracı role sahip olduğu anlaşılmıştır (Tablo 10 ve Şekil 7).

Tablo 10. Otoriter anne tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü inceleyen hiyerarşik regresyon analiz sonuçları

Analiz Aşaması	Değişkenler	B	β	Standart Hata	T	R ²	Düzeltilmiş R ²	p
1	Otoriter Anne	.531	.232	.146	3.652	.054	.050	.000
2	Otoriter Anne	.317	.138	.135	2.354	.232	.225	.019
	Düzen	-1.525	-.432	.208	-7.338			.000
1	Otoriter Anne	.531	.232	.146	3.652	.054	.050	.000
2	Otoriter Anne	.291	.127	.144	2.108	.162	.155	.045
	Davranıştan Şüphe	1.273	.345	.232	5.485			.000
1	Otoriter Anne	.531	.232	.146	3.652	.054	.050	.000
2	Otoriter Anne	.292	.128	.166	1.761	.086	.079	.079
	Ailesel Eleştiri	.827	.208	.287	2.880			.004

Şekil 7. Otoriter anne tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü inceleyen analizlere ilişkin özet görsel

4.3.2.8. Otoriter Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçilik Aracı Rolünü İnceleyen Analizler

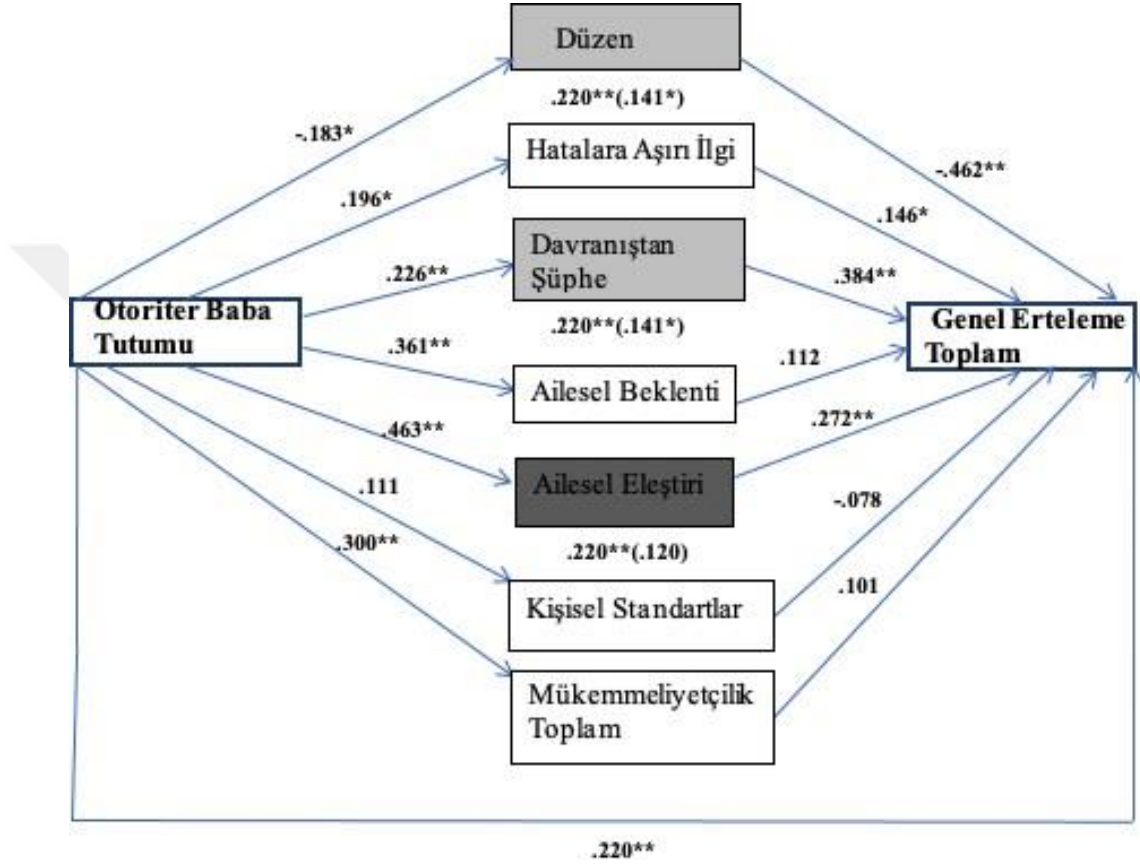
- 1) Otoriter baba tutumunun genel erteleme üzerinde doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta = .220$, $t = 3,456$, $p < .05$).
- 2) Otoriter baba tutumu mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutlarından düzen ($\beta = -.183$, $t = -2,849$, $p < .05$), hatalara aşırı ilgi ($\beta = .196$, $t = 3,055$, $p < .05$), davranıştan şüphe ($\beta = .226$, $t = 3,548$, $p < .001$), ailesel beklenti ($\beta = .361$, $t = 5,925$, $p < .001$), ailesel eleştiri ($\beta = .463$, $t = 7,985$, $p < .001$), mükemmeliyetçilik toplam puanı ($\beta = .300$, $t = 4,811$, $p < .001$) üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır. Otoriter baba tutumu, mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutu olan kişisel standartların ($\beta = .111$, $t = 4,811$, $p > .05$) üzerindeki etkisi ise istatistiksel olarak anlamlı değildir.
- 3) Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutlarından düzen ($\beta = -.462$, $t = -7,964$, $p < .001$), hatalara aşırı ilgi ($\beta = .146$, $t = 2,259$, $p < .05$), davranıştan şüphe ($\beta = .384$, $t = 6,362$, $p < .001$), ailesel eleştiri ($\beta = .273$, $t = 4,333$, $p < .001$) puanının genel erteleme toplam puanı üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır. Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutu olan ailesel beklenti ($\beta = .112$, $t = 1,728$, $p > .05$), kişisel standartlar ($\beta = -.078$, $t = -1,202$, $p > .05$) ve mükemmeliyetçilik toplam puanının ($\beta = .101$, $t = 1,558$, $p > .05$) genel erteleme üzerindeki etkisi ise istatistiksel olarak anlamlı değildir.

4) Analize mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan ailesel eleştiri dahil edildiğinde; otoriter baba tutumunun genel erteleme toplam puanı üzerindeki doğrudan etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmaktan çıktığı görülmüştür. Bu yüzden bu değişken otoriter baba ve genel erteleme arasındaki ilişkide tam aracı role sahip olduğu görülmüştür. Analize mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan düzen dahil edildiğinde ise, otoriter anne β değerinin .22'den .14'e (Sobel $z=2,665$, $p=0.0077$), davranıştan şüphe dahil edildiğinde 14'e (Sobel $z=3,043$, $p=0.0023$) düştüğü ve anlamlılığın azaldığını Sobel testleri aracılığı ile görülmüştür. Sonuç olarak bu değişkenin otoriter baba tutumu ve genel erteleme arasındaki ilişkide kısmi aracı role sahip olduğu bulunmuştur (Tablo 11 ve Şekil 8).

Tablo 11. Otoriter baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü inceleyen hiyerarşik regresyon analiz sonuçları

Analiz Aşaması	Değişkenler	B	β	Standart Hata	T	R ²	Düzeltilmiş R ²	p
1	Otoriter Baba	.413	.220	.119	3.456	.049	.045	.001
2	Otoriter Baba	.263	.141	.109	2.407	.232	.226	.017
	Düzen	-1.540	-.436	.206	-7.469			.000
1	Otoriter Baba	.413	.220	.119	3.456	.049	.045	.001
2	Otoriter Baba	.264	.141	.115	2.293	.166	.159	.023
	Davranıştan Şüphe	1.298	.352	.226	5.735			.000
1	Otoriter Baba	.413	.220	.119	3.456	.049	.045	.001
2	Otoriter Baba	.225	.120	.132	1.698	.086	.078	.091

Ailesel Eleştiri	.861	.217	.280	3.071	.002
---------------------	------	------	------	-------	------

Şekil 8. Otoriter baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü inceleyen analizlere ilişkin özet görsel

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu çalışmada anne baba tutumu ile çok boyutlu mükemmeliyetçilik, dürtüsel davranış ve genel erteleme arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Araştırmanın bu bölümünde, değişkenler arasındaki korelasyon analizi, anne baba tutumu ve genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin ve dürtüsel davranışın aracı rolünü incelemek için yapılan hiyerarşik regresyon analizi sonuçları literatüre dayandırılarak tartışılmıştır.

5.1. Korelasyon Analizleri Sonuçlarına İlişkin Değerlendirmeler

5.1.1. Genel Erteleme ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi

Genel erteleme ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar, bu çalışmanın bulguları ile uyumlu olduğunu göstermektedir. Ferrari'ye (1992) göre kendini mükemmeliyetçi olarak tanımlayan insanlar işlerini ertelerler. Bu çalışmada da bu iki değişken arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Özetle, birey mükemmeliyetçi oldukça kişinin erteleme eğilimi de artmaktadır. Birey yapması gereken görevi bir sonraki gün mükemmel yapacağını düşünerek erteleme davranışı göstermektedir.

Çalışmadaki veri analizlerine bakıldığında, mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan düzen ile genel ertelemenin toplam puanı ve alt boyutları arasında negatif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Antony ve Swinson (2000) tarafından yapılan çalışmada, mükemmeliyetçi kişiler bir görevi yapmadan önce, düzenli ve kontrollü şekilde işi listeleyerek tamamlamak istediklerini belirtmişlerdir. Önceden düzenlenen işler ile kişinin

erteleme eğilimini göstermediği söylenebilir (Kandemir, 2010). Bu çalışmada bulunan bulgular literatür ile uyum göstermektedir (Çakıcı, 2003, Flett ve diğ., 1995). İşlerini düzenli bir şekilde çalışan, planlı bir şekilde yaşayan kişilerin erteleme davranışını diğer kişilerden daha az gösterdikleri düşünülebilir.

Genel erteleme ile mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan hatalara aşırı ilgi arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Mükemmeliyetçi kişilerin, yapabilecekleri veya yaptıkları hatalara çok fazla odaklanıp zaman yönetimini sağlamadıkları için, işleri ertelemeleri veya geciktirmeleri olarak açıklanabilir. Benzer olarak, Yıldırım-Yavuzer (2014) tarafından yapılan çalışmaya göre de kişi kendi hataları üzerinde yoğunlaştıkça, kişinin erteleme davranışı artacaktır. Hata yapmamak için çok fazla uğraş gösteren kişilerin zamanlama konusunda sıkıntı yaşadıkları düşünülebilir. Ayrıca, bu kişilerin asıl odak noktaları işi zamanında teslim etmek yerine hatasız bir görev çıkartmak olduğu için bu durum işlerini zamanında bitirememesine yol açıyor olabilir.

Genel erteleme ile mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan şüphe arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Sarioğlu (2011) mükemmeliyetçi kişiler rutin işlerinde bile yaptıkları işin doğruluğundan emin olabilmek için davranışlarından şüphe edip görevlerini tamamlamak için gereksiz zaman harcadığını belirtmiştir. Benzer olarak, Frost ve diğerine (1990) göre davranıştan şüphe ile erteleme davranışı arasında pozitif yönde bir ilişki vardır. Kişinin davranışından şüphe etmesindeki neden, işini kusursuz bir şekilde tamamlama isteğidir. Böylelikle, işini tekrar tekrar kontrol etme eğilimindedir. Kişinin kendi rutin işlerinde dahi yaptıklarını sorgulaması, önceki yaptığı görevleri kontrol etmesi vakit kaybına sebep olduğu ve yapması gereken işi zamanında bitirmesine engel olduğu düşünülebilir.

Bu çalışmada genel ertelemenin alt boyutu olan erteleme ile mükemmeliyetçilik alt boyutu olan ailesel beklenti arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ailenin çocuğundan yüksek beklentilerinin olması bireyin mükemmel işler yapma isteğini doğuracaktır. Bu sonuç, literatürdeki bulgular ile desteklenmektedir. Frost ve diğerlerinin (1990) yaptığı çalışmada ailesel beklentiler ile erteleme arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Kişiden beklentilerin mükemmel yakın olması kişinin erteleme davranışının artacağı yönde araştırmalar vardır (Ferrari, 1992; Martin ve diğ., 1996). Ailesel beklentinin fazla olması kişinin mükemmel işler çıkarmak istemesine ve eksiksiz bir şekilde görevi tamamlamak için çok fazla zamana ihtiyaç dumasına ve böylece yapacağı işleri geciktirmesine neden olacağı beklenebilir.

Genel erteleme ile mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan ailesel eleştiri arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Benzer şekilde, Frost ve diğerleri (1990) de yaptıkları çalışmada ailesel eleştiri ve genel erteleme arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgu, hatalı bir performans sonucu bireyin ailesi tarafından eleştirildiği ve bu kişilerin erteleme davranışı gösterdiği olarak açıklanabilir. Ailesi tarafından eleştirilen çocuk anne-babasına öfke duyar ve taleplerini yapmak istemez böylelikle bu durum erteleme davranışına yol açıyor olabilir.

Bu çalışmada genel ertelemenin alt boyutu olan zamanı etkin kullanmama ile mükemmeliyetçilik alt boyutu olan kişisel standartlar arasında anlamlı ve negatif yönde ilişki olduğu bulunmuştur. Bu bulgu literatürdeki sonuçlar ile uyum göstermektedir. Flett ve diğerlerine (1995) göre, kişisel standartları yüksek olan kişiler, başarı odaklı olaylardan kaçmak yerine onları tamamlama eğilimi göstermektedirler. Kişi başarmak için belli standartlar koyduğu zaman o başarıyı elde edebilmek için işini zamanında bitirmek

isteyebilir. Benzer şekilde, Frost ve diğerlerinin (1990) yaptığı çalışmada akademik erteleme ve kişisel standartlar arasında negatif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kendi standartları yüksek olan kişilerin amaca ulaşmak ve işinde başarılı olmak için işlerini erteleme davranışı olmadan başarılı bir şekilde bitirmesi beklenebilir.

5.1.2. Genel Erteleme ve Dürtüsel Davranış Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi

Genel erteleme ile dürtüsellik arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalar bu araştırmanın bulguları ile uyusmaktadır. Çalışmada genel erteleme ile dürtüsel davranış arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki görülmüştür. Benzer şekilde, Rebetez ve diğerlerine (2016) göre erteleme eğilimi kişinin dürtü seviyesinin yüksek olmasıyla ilgilidir. Böylelikle, bu iki değişken arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu desteklenmiştir. Aynı şekilde, Dewitte ve Schouwenburg (2002) tarafından yapılan çalışmada erteleyen kişilerinde olumsuz duygularla baş etmek ve bu duyguları düzenlemek için dürtüsel olabildiklerini vurgulanmıştır. Bu bilgileri göz önünde bulundurarak, bu çalışmadaki genel erteleme ve dürtüsellik arasındaki ilişkinin sonucu literatürdeki bulgular ile tutarlıdır. Dürtüsel olan kişiler yapması gereken işler yerine o anda eğlenecekleri, hoşlarına giden aktiviteleri tercih edip erteleme davranışı gösteriyor olabilirler. Ayrıca bu kişiler uzun vadeleri sonuçlar yerine kısa vadeli kazancı tercih edip yapması gereken görevlerini geciktirebilirler.

5.1.3. Genel Erteleme ve Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi

Yapılan analizler sonucunda demokratik anne ve baba tutumu ile öğrencilerin genel erteleme alt boyutları ve toplam puanı arasında negatif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu sonuç, literatürdeki bulgular ile uyum göstermektedir. Pychyl ve diğerleri (2002) tarafından 105 öğrenci katılımcının olduğu çalışmada, anne babanın demokratik tutuma sahip olması ile erteleme arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Benzer şekilde Ferrari ve diğerlerine (1995) göre, demokratik anne baba tutumuna sahip olan kişilerin çocuklarına daha hoşgörülü davranmasıyla, çocuklardaki erteleme davranışı daha az olmaktadır. Demokratik aile yapısında evin içinde hem koşulsuz sevgi hem de sağlıklı sınırların olmasıyla kişide sorumluluk bilinci oluşur ve bu ailede yetişmiş kişilerin görevlerini zamanında bitirdikleri düşünülebilir.

Yapılan analizler sonucunda otoriter anne ve baba tutumu ile genel erteleme arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç literatürdeki bulgular ile uyum göstermektedir. Sommer'e (1995) göre otoriter ebeveyne sahip olan çocuklar ailesine öfke duyarlar ve bir tepki olarak erteleme davranışı gösterirler. Burka ve Yuen (1983) erteleme davranışının otoriter tutuma karşı yapılan bir tepki olduğunu savunur. Bu çalışmadaki bulgular literatürdeki sonuçlar ile uyum sağlamaktadır. Otoriter aile yapısında katı kurallar olduğu için çocuk çoğu zaman ailesine öfkeli ve bu öfke ile birlikte kişi görevini zamanında bitiremez. Ayrıca, evin içinde herhangi bir yönlendirme ve yardım olmaksızın sadece talep ve kuralların içinde yetişen bir çocuk yapması gereken görevlerden kaçmak isteyebilir.

5.1.4. Mükemmeliyetçilik ve Dürtüsel Davranış Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi

Yapılan analizler sonucunda mükemmeliyetçilik ve dürtüsellik arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Literatür incelendiğinde üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ile dürtüsellik arasındaki ilişkiyi inceleyen benzer bir araştırmaya rastlanmamıştır. Önceki araştırmalarda bu iki değişken kişilerin sahip olduğu psikopatoloji (yeme bozukluğu, obsesif kompulsif bozukluk) üzerinden incelenerek, mükemmeliyetçilik ve dürtüsellik arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur (Birincioğlu, 2012; Fovaro ve diğ., 2005; Wainwright ve Romanowich, 2016). Mükemmeliyetçi kişiler yapacağı işi kusursuz bir şekilde yapmaya çalışırken kaygı yaşarlar ve bu duygularla baş edebilmek için dürtüsel davranabildiklerinden, bu çalışmada iki değişken arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla mükemmeliyetçilik puanı yükseldikçe, dürtüsellik puanı da artmaktadır. Mükemmeliyetçi kişiler görevlerini tamamlama sürecinde hatasız ve eksiksiz işler ortaya koymak için çok fazla stres ve baskı altında hissedebilir. Bu yüzden bu stresten uzaklaşmak için dürtüsel aktiviteleri tercih ettikleri yani bu iki değişken arasında pozitif bir ilişki olduğu söylenilebilir.

5.1.5. Mükemmeliyetçilik ve Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi

Yapılan analizler sonucunda, mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan düzen ve demokratik anne baba tutumu arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunurken, demokratik anne baba tutumu ile mükemmeliyetçiliğin diğer alt boyutları ve toplam puan arasında ise negatif yönde ilişki olduğu görülmüştür. Çalışmadaki bu bulgu literatürdeki

sonuçlar ile uyuşmaktadır. Küçüker (2018) tarafından yapılan çalışmada demokratik anne baba tutumu ile düzen alt boyutu arasındaki ilişki pozitif yönde olurken diğer alt boyutlar arasındaki ilişki negatif yönde bulunmuştur. Yapılan bu çalışmada da benzer olarak, algılanan demokratik anne baba tutumu ile düzen arasında pozitif ilişki olurken, algılanan otoriter anne baba tutumu ile düzen arasında ise negatif bir ilişki bulunmuştur. Gökkaya (2020) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada algılanan demokratik anne baba tutumu ile mükemmeliyetçilik arasında negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Ergen sporculardan oluşan bir çalışmada demokratik anne baba tutumu arttıkça, kişilerin mükemmeliyetçilik seviyelerinin azaldığını görmüşlerdir (Sapieja ve diğ., 2011). Dolayısıyla, alayazındaki bulgular bu çalışmadaki sonuçlar ile uyuşmaktadır. Demokratik aile yapısının içinde çocuk düzenli olmayı, planlı çalışmayı ailesinden öğrenebilir. Hata yaptığı zaman ceza yerine nasıl bu hataların düzeltileceğine dair ailesinden fikir edinebilir. Ailenin, kendi çocuğundan onun potansiyeline göre beklentileri olurken başarısızlıklarda eleştirilmez. Bu yüzden bu aile yapısında yetişen çocukların ‘sağlıksız’ yönden mükemmeliyetçi olması beklenmeyebilir.

Yapılan analizler sonucunda otoriter anne baba tutumu ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişki literatürdeki sonuçlar ile uyumludur. Algılanan otoriter anne baba tutumu ile mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Flett ve diğerlerine (2002) göre, kişilerde mükemmeliyetçilik tutumunun artmasının nedeni anne babanın otoriter tutumunun oluşturduğu baskıdır. Benzer şekilde, algılanan otoriter anne baba tutumu arttıkça kişinin mükemmeliyetçilik puanının da arttığına yönelik çalışmalar vardır (Frost ve diğ., 1991; Rice ve diğ., 1996). Otoriter aile yapısında eleştiri ve ceza

sistemi olduğu için bu ailede yetişen çocuk başarısız olmak istemez, böylelikle işlerini mükemmel bir şekilde tamamlama eğilimde olabilir.

Algılanan otoriter anne baba tutumu ile mükemmeliyetçiliğin alt boyutları olan hatalara aşırı ilgi, davranıştan şüphe, ailesel beklenti ve ailesel eleştiri arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunurken; otoriter anne tutumu ile kişisel standartlar arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Speirs-Neumeister ve Kristie (2004) tarafından yapılan çalışmada algılanan otoriter anne baba tutumu ile mükemmeliyetçiliğin alt boyutları olan hatalara aşırı ilgi ve davranıştan şüphe arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde, Rice ve diğerlerine (1996) göre mükemmeliyetçi kişiler, ailelerinden eleştiriye ve yüksek beklentilere maruz kalırlar. Bu yüzden kişi algıladığı bu beklentiyi, eleştiriye daha sonra modelleyip kendi hayatına yansıtır ve mükemmel işler ortaya koymak isteyebilir. Kawamura ve diğeri (2002) algılanan otoriter anne baba tutumu ile hatalara aşırı ilgi ve davranışla, şüphe arasında pozitif bir ilişkiyi savunurken; kişisel standartlar arasında ise bir ilişki bulunamamıştır. Ancak, başka bir çalışmada algılanan otoriter anne baba tutumu arttıkça kişisel standartların da arttığı yönünde bulgular vardır (Çobanoğlu, 2020). Literatürde bu farklılığın nedeni kişisel standartların olumlu bir başarıma çabasını gösteriyor olmasından kaynaklanabilmektedir (Frost ve diğerleri 1990; Kawamura ve diğeri, 2002). Anne ve babanın çocuğundan beklentisinin fazla olmasıyla birey gelecekte yapması gereken işleri mükemmel seviyede tamamlamak isteyebilir. Görevini kusursuz şekilde tamamlamayı amaçlarken hatalarına odaklanır ve onları düzeltmek için davranışlarından şüphe edebilir. Yetiştikleri evin içerisinde sert eleştiri ve cezaların olmasıyla birlikte kişi hata yapmak istemeyebilir.

Analizler sonucundaki koruyucu-istekçi anne baba tutumu ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişki literatür ile uyumludur. Algılanan koruyucu-istekçi anne baba tutumu ile mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Algılanan koruyucu-istekçi anne baba tutumu arttıkça mükemmeliyetçilik tutumu da artmaktadır. Aynı şekilde Gökkaya (2016) tarafından yapılan çalışmada koruyucu-istekçi anne baba tutumu ile mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu tutuma sahip olan anne babaların çocuklarından rasyonel isteklerinin olmaması, hata yapıldığı zaman çocuklarını eleştirmesiyle kişiler mükemmeliyetçi tutum sergilemeye başlayabilirler. Hata yapmak istemeyip işlerini kusursuz bir şekilde tamamlama çabalarına girebilirler.

Algılanan koruyucu-istekçi anne baba tutumu ile mükemmeliyetçiliğin toplam puanı ve alt boyutu olan hatalara aşırı ilgi, davranıştan şüphe, ailesel beklenti ve ailesel eleştiri arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki vardır. Algılanan koruyucu-istekçi anne tutumu ile kişisel standartlar arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu bulgular literatür ile de uyum göstermektedir. Küçüker (2018) tarafından yapılan çalışmada algılanan koruyucu-istekçi anne baba tutumu ile hatalara aşırı ilgi, davranıştan şüphe ve kişisel standartlar arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Koruyucu-istekçi anne babanın çocuğu, ailesinden hata yapmanın çok tehlikeli olduğunu öğrenebilir. Bu yüzden kişi hata yapmaktan korkabilir. Bununla birlikte hatayı azalmak için davranışlarından şüphe edebilir. Bu tutuma sahip olan aileler çocuklarından yüksek beklentileri olduğu için kendine yüksek standartlar koyabilir. Dolayısıyla, kişi mükemmeliyetçi tutuma sahip olabilir. Araştırmadaki bulgulara benzer olarak, Erözkan (2008) tarafından yapılan çalışmada kişinin algıladığı anne baba koruyucu-istekçi tutumu

arttıkça mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan ailesel eleştiri ve ailesel beklenti puanının da arttığı bulunmuştur.

5.1.6. Dürtüsel Davranış ve Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi

Yapılan analizler sonucunda algılanan demokratik anne baba tutumu ile dürtüsel davranış arasında negatif ve anlamlı yönde ilişki bulunmuştur. Algılanan otoriter ve koruyucu/istekçi anne baba tutumu ile dürtüsel davranış arasında pozitif ve anlamlı yönde bir ilişki bulunmuştur. Üniversite öğrencileri ile bu iki değişken arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar kısıtlı olmakla birlikte, önceki yapılan araştırmalarda algılanan otoriter anne baba tutumu ile dürtüsellik arasında pozitif bir ilişki vardır. (Terry,2004; Russel ve diğ.,2012). Ebeveynleri tarafından kontrol edilen veya cezalandırılan çocukların, ailelerine tepki olarak dürtüsel davranışlar sergiledikleri düşünülebilir. Demokratik anne baba tutumu ile yetişen çocukların kendi dürtülerini nasıl kontrol edebileceklerini öğrendikleri düşünülebilir. Otoriter anne baba tutumuna sahip olan çocuklarda ailesine duydukları öfkeden dolayı dürtüsel ve riskli davranışlar gösterme eğiliminin daha fazla olduğu söylenilebilir.

5.2. Hiyerarşik Analizleri Sonuçlarına İlişkin Değerlendirmeler

5.2.1. Anne Baba Tutumu ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkide Dürtüsel Davranışın Aracı Rolünün Değerlendirilmesi

Bu çalışmada, algılanan anne baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın aracı rolü incelenmiştir. Bu yönde yapılan analizler doğrultusunda,

algılanan demokratik anne ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın tam aracı rolü olurken dürtüsel davranışın alt boyutları olan tasarlama eksikliği, sıkışıklık ve sebatsızlığın da yarı aracı rolü vardır. Algılanan demokratik baba ile genel erteleme arasındaki ilişkide ise dürtüsel davranışın ve alt boyutları olan sıkışıklık ve sebatsızlığın tam aracı rolü olduğu görülmüştür.

Algılanan otoriter anne ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın tam aracı rolü olurken, dürtüsel davranışın alt boyutları olan tasarlama eksikliği, sıkışıklık ve sebatsızlığın yarı aracı rolü vardır. Algılanan otoriter baba ile genel erteleme arasındaki ilişkide ise dürtüsel davranışın tam aracı rolü olurken, dürtüsel davranışın alt boyutları olan tasarlama eksikliği, sıkışıklığın yarı aracı rolü olduğu görülmüştür.

Literatürde otoriter ailelerin çocukları için dürtüsel davranışın bir risk faktörü olduğu savunulmuştur (Li ve diğ., 2019). Otoriter aile tutumunda büyüyen çocuklar, anne babasının kısıtlamasına ve kontrolüne karşı olumsuz tepki verirler ve bu tepkiler ilerleyen zamanlarda dürtüsel davranışlara neden olmaktadır (Alvares-Gracia ve diğ., 2019). Başka çalışmalarda, dürtüsel olan kişilerin erteleme davranışı göstermeye eğilimli olduğu savunulmuştur (Ferrari, 1993; Rebetez ve diğ., 2016). Bunun nedeni, dürtüsel olan kişilerin, bireye zevk veren kısa vadeli işleri seçip uzun vadeli hedeflerini ertelemesidir (Gustavson ve diğ., 2014). Vahedi ve diğerlerinin (2009) 19-21 yaş aralığındaki katılımcılarla yaptıkları çalışmada dürtü kavramını öz kontrol olarak ele alıp, öz kontrole ve destekleyici anne baba tutumuna sahip olan kişilerde akademik erteleme davranışının az olduğu görülmüştür. Otoriter aile yapısında büyüyen kişiler dürtülerini nasıl kontrol edeceklerini bilemezler ve ailenin içinde koşulsuz sevginin olmaması ile çocuk ailesine kendi varlığını riskli davranışlar serileyerek gösterebilir. Gelecek zamanda ise dürtüsel

davranış sergileyen kişiler yapması gereken işler yerine o anda hoşuna gidecek aktiviteleri tercih edebilirler.

Literatür incelendiği zaman, üniversite öğrencilerinin anne baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide, dürtüsel davranışın aracı rolünü inceleyen çalışma bulunamamıştır. Ancak, çalışmadaki bulgular önceki yapılan araştırmalarla benzerlik göstermektedir. Dolayısıyla bu bulgular, anne baba tutumu sonucunda şekillenen dürtüsel davranışın genel ertelemeyi açıklama konusunda yardımcı olmaktadır.

5.2.2. Anne Baba Tutumu ile Genel Ertelme Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolünün Değerlendirilmesi

Bu çalışmada hedeflenen diğer amaç ise, algılanan anne baba tutumu ile genel ertelme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünün incelenmesidir. Bu yönde yapılan analizler doğrultusunda, algılanan demokratik anne ile genel ertelme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin alt boyutları olan düzen, davranıştan şüphe ve ailesel eleştirinin yarı aracı rolü olduğu görülmüştür. Algılanan demokratik baba ile genel ertelme arasındaki ilişkide, mükemmeliyetçiliğin alt boyutları olan davranıştan şüphe ve ailesel eleştirinin tam aracı rolü olurken, düzenin de yarı aracı rolü vardır.

Çalışmadaki diğer sonuç, algılanan otoriter anne ile genel ertelme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin alt boyutları olan davranıştan şüphe ve ailesel eleştirinin tam aracı rolü olurken, düzenin yarı aracı rolü vardır. Algılanan otoriter baba ile genel ertelme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan ailesel eleştirinin tam aracı rolü olurken düzen ve davranıştan şüphenin ise yarı aracı rolü vardır.

Literatür incelendiği zaman, Chen ve diğerlerinin (2022) Çin’de 743 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmada, otoriter anne baba tutumu ile akademik erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin alt boyutları olan hatalara aşırı ilgi, davranıştan şüphe, kişisel standartlar ve düzenin aracı rolü olduğu görülmüştür. Çalışmanın sonucunda, otoriter anne baba tutum ile akademik erteleme arasında sadece hatalara aşırı ilginin aracı rolü olduğu bulunmuştur. Başka bir çalışmada ise, demokratik anne, demokratik baba, koruyucu/istekçi anne, koruyucu/istekçi baba, otoriter anne ve otoriter baba hatalara aşırı ilgiyi; demokratik anne ve koruyucu/istekçi baba kişisel standartları; demokratik baba ve koruyucu/istekçi baba ailesel beklentiyi; demokratik anne, koruyucu/istekçi anne, koruyucu/istekçi baba, otoriter anne ve otoriter baba ailesel eleştiriye; demokratik anne, demokratik baba ve koruyucu/istekçi baba davranıştan şüpheyi; otoriter baba ve koruyucu/istekçi baba düzeni; demokratik baba ve otoriter anne mükemmeliyetçiliği yordadığı bulunmuştur (Eken, 2019). Bir başka çalışmada ise, okul yöneticilerinin sosyal beklentilere yönelik mükemmeliyetçilik seviyeleri genel erteleme davranışının yordayıcısı olduğu vurgulanmıştır (Şahin, 2018). Otoriter anne baba tutumuna sahip olan çocuklar iyi performans gösteremedikleri zaman eleştiriye maruz kaldıkları için en iyi yapma çabasına girmektedirler. En iyi sonucu elde edebilmek için çok fazla zaman harcayarak yapılması gereken görevlerini geciktirdikleri düşünülebilir.

İlgili literatür incelendiği zaman, üniversite öğrencilerinin anne baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü inceleyen çalışma bulunamamıştır. Ancak, çalışmadaki bulgular önceki yapılan araştırmalarla uyusmaktadır. Böylelikle bu çalışma, anne baba tutumu sonucunda şekillenen mükemmeliyetçiliğin genel ertelemeyi açıklama konusunda yardımcı olmaktadır.

5.3. Sınırlılıklar

Katılımcıların kadın erkek dağılımı, çalışmanın örnekleme ve veri toplama şekli, bu araştırmanın sınırlılıkları olarak düşünülebilir. Çalışmada kadın ve erkek dağılımının eşit olmaması karıştırıcı etken olabilir. Çalışmanın örnekleme de çalışmanın sınırlılığı olarak düşünülebilir. Bu çalışmanın bulguları sadece üniversite öğrencilerinin katılımıyla elde edilmiştir. Dolayısıyla, çalışmadaki bulguları genelleştirememe, araştırmanın sınırlılığı olarak düşünülebilir.

Buna ek olarak, pandemi nedeniyle çalışmadaki toplanan veriler online yöntem ile elde edilmiştir. Bu veri toplama yöntemi, verinin hızlı bir şekilde toplanmasına ve analiz edilmesine yardımcı olurken; bazı sorunlar da meydana getirmiş olabilir. Online olarak çalışmaya katılan katılımcıların hangi şekilde ölçekleri doldurduklarının bilinmemesi çalışmaya karıştırıcı etki etmiş olarak düşünülebilir.

5.4. Araştırmanın Klinik Açıdan Önemi

Bu çalışma ile algılanan anne baba tutumu, dürtüsellik, mükemmeliyetçilik ve genel erteleme arasındaki ilişkisine dair önemli bilgiler elde edilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarına olan tutumu ile birlikte kişilerin dürtü ve mükemmeliyetçilik düzeyleri hakkında bilgi sunulmuştur. Kişinin erteleme davranışı klinik açıdan incelenirken, algıladıkları ebeveyn tutumlarının, dürtüsellik ve mükemmeliyetçilik seviyelerinin de incelenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Buna ek olarak, genel erteleme ile algılanan anne baba tutumunda dürtüsellik ve mükemmeliyetçiliğin önemli rol oynadığı tespit edilmiştir. Bu sebeple, bireyin dürtüsellik ve mükemmeliyetçilik düzeyi klinik açıdan dikkate alınmazsa algılanan ebeveyn tutumları ile genel erteleme arasındaki ilişkinin net

bir şekilde anlaşılmasına engel olacaktır. Erteleme davranışı gösteren öğrencilerin terapilerinde anne baba tutumu, dürtüsellik ve mükemmeliyetçilik değişkenlerinin de ele alınmasının, süreci daha verimli hale getireceği düşünülmektedir. Böylelikle bu çalışma, genel erteleme ile algılanan anne baba tutumu arasındaki ilişkide köprü görevini üstlenen dürtüsellik ve mükemmeliyetçilik değişkenlerinin incelenmesi klinik açıdan önem taşımaktadır.

5.5. Sonuç

Araştırmada algılanan anne baba tutumu, dürtüsel davranış, mükemmeliyetçilik, genel erteleme ve bu değişkenlerin alt boyutlarını da içinde bulunduran analizler gerçekleştirilmiştir. Bu değişkenleri ele alan başka bir çalışmaya literatürde rastlanmamıştır. Dolayısıyla, bu çalışmanın bulgularının literatüre katkı ve faydalı bilgiler sunacağı düşünülmektedir. Çalışmanın bulguları, algılanan demokratik anne baba tutumu ile genel erteleme arasında pozitif; algılanan otoriter anne baba tutumu ile genel erteleme arasında negatif ilişki bulunmuştur. Algılanan demokratik anne baba tutumu ile mükemmeliyetçilik arasında negatif; algılanan otoriter anne baba tutumu ile mükemmeliyetçilik arasında pozitif; algılanan koruyucu/istekçi anne baba tutumu ile mükemmeliyetçilik arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Algılanan demokratik anne baba tutumu ile dürtüsel davranış arasında negatif; algılanan otoriter anne baba tutumu ile dürtüsel davranış arasında pozitif; algılanan koruyucu/istekçi anne baba tutumu ile dürtüsel davranış arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Genel erteleme ile dürtüsel davranış arasında pozitif; mükemmeliyetçilik ve dürtüsel davranış arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Çalışmanın diğer analizi olan aracı değişen analizinde ise algılanan

demokratik ve otoriter anne baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın tam aracı rolü olduğu tespit edilmiştir. Algılanan koruyucu/istekçi anne baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide dürtüsel davranışın aracı rolü bulunamamıştır. Algılanan demokratik ve otoriter anne baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçilik toplam puanın aracı rolü bulunamazken, mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarının (düzen, davranıştan şüphe, ailesel eleştiri) aracı rolü olduğu tespit edilmiştir. Algılanan koruyucu/istekçi anne baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolü bulunamamıştır.

Bu çalışmada, bireyin kişilik ve sosyal gelişiminin temeli olan anne baba tutumu ele alınmıştır. Algılanan anne baba tutumu terapi sürecinde ve kişinin psikopatolojisinde önemli bir rol oynamaktadır. Kişinin algıladığı bu tutum ile davranışlarının ve düşüncelerinin şekilleneceği düşünülmektedir. Bu çalışmanın bulguları sonucunda, dürtüsel davranış ve mükemmeliyetçilik; algılanan anne baba tutumu ile genel erteleme arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır. Dolayısıyla, çalışmanın amacı hedeflendiği gibi sonuçlanmıştır. Buna ek olarak, bu değişkenleri ele alan bir başka çalışmanın literatürde bulunmaması nedeniyle çalışmada elde edilen sonuçların desteklenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Ackerman, D. S., & Gross, B. L. (2005). My Instructor Made Me Do It: Task Characteristics of Procrastination. *Journal of Marketing Education*, 27(1), 5-13.
- Adderholt, M., & Golber, J. (1992). *Perfectionism: What's bad about being too good?* Minneapolis: Free Spirit Publishing.
- Akbaba, S. (1988). Ana-baba tutumlarının bazı kişilik özellikleri üzerine etkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akdemir, T. N. (2013). İlköğretim öğrencilerinin facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları ve akademik başarıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi İstanbul.
- Akdoğan, A. (2013). Farklı depresyon anksiyete stres düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Alisinanoğlu, F. (2003). Çocukların denetim odağı ile algıladıkları anne tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1).
- Álvarez-García, D., González-Castro, P., Núñez, J. C., Rodríguez, C., & Cerezo, R. (2019). Impact of Family and Friends on Antisocial Adolescent Behavior: The Mediating Role of Impulsivity and Empathy. *Frontiers in Psychology*.
- Amiri, S., Fakhari, A., Maheri, M., & Mohammadpoor, A. A. (2010). Attention deficit/hyperactivity disorder in primary school children of Tabriz, North-West Iran. *Paediatric and Perinatal Epidemiology*, 24, 597-601.

- Antony, M. M., & Swinson, R. P. (2000). Mükemmeliyetçilik, Dost Sandığınız Düşman (Çev: Aslı Açıkgöz). Kuraldışı Yayınevi: İstanbul.
- Arslan, A. (2013). Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının karar verme stilleri ile ilişkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Arslan, M. (2015). 15-18 Yaş Arasındaki Ergenlerin Bağımlılık Durumları ile Kaygı, Depresyon ve Dürtüsellik Düzeyleri Arasındaki İlişki (Harmandere Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji, İstanbul.
- Aydın, M. Z. (2007). Ailede çocuğun ahlak eğitimi. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Balkıs, M. (2007). Öğretmen Adaylarının Davranışlarındaki Erteleme Eğiliminin, Karar verme Stilleri İle İlişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 67-83.
- Barrow, J., & Moore, C. (1983). Group Interventions With Perfectionistic Thinking. *Personnel And Guidance Journal (Journal Of Counseling And Development)*, 61(10), 612-615.
- Baumrind, D. (1966). Effects of Authoritative Parental Control on Child Behaviors . *Child Development*, 887-907.
- Birincioğlu, İ. (2012). Obsesif-Kompulsif Bozukluğu Olan Hastalarda Dürtüsellik ve Bilişsel Performans Sırasında NIR (Near-Infrared Spektroskopi) Görüntülemesi. Yüksek Lisans Tezi.
- Blatt, S. J., & Quinlan, P. (1967). Punctual and Procrastinating Students: A Study of Temporal Parameters. *Journal of Consulting Psychology*, 169-174.

- Boone, L., Claes, L., & Luyten, P. (2014). Too strict or too loose? Perfectionism and impulsivity: The relation with eating disorder symptoms using a person-centered approach. *Eating Behaviors, 15*(1), 17-23.
- Burka, J. B., & Yuen, L. M. (1983). *Procrastination: Why you do it, what to do about it*. Reading, Mass.: Addison Wesley Pub. Co.
- Burka, J. B., & Yuen, L. M. (2008). *Procrastination: Why you do it and what to do about it now*. USA: Da Capo Press.
- Burns, D. D. (1980). The perfectionist's script for self-defeat. *Psychology Today, 14*, 34-52.
- Bülbül, A. (2014). Ergenlerin algılanan anne baba tutumları ile yakın ilişkilerindeki psikolojik eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Callaway, N., Lutes, B., & Carmen, L. (2007). Authoritarian Parenting and its Effects on the Impulsivity of Children. *The Journal of College Admission, 5*-11.
- Camadan, F. (2009). Ortaöğretim öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Carballo, J., Garcia-Nieto, R., Alvarez-Garcia, R., Caro-Canizares, I., Lopez-Castroman, J., de Leon-Martinez, V., & Baca-Garcia, E. (2013). Sibship size, birth order, family structure and childhood mental disorders. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 48*, 1327-1333.
- Chen, W. W., Yang, X., & Jiao, Z. (2022). Authoritarian parenting, perfectionism, and academic procrastination. *Educational Psychology, 1*-15.

- Chun Chu, A. H., & Choi, J. N. (2005). Rethinking procrastination: Positive effects of "active" procrastination behavior on attitudes and performance. *The Journal of Social Psychology, 145*(3), 245-264.
- Constantin, K., English, M. M., & Mazmanian, D. (2018). Anxiety, depression, and procrastination among students: Rumination plays a larger mediating role than worry. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy, 36*(1), 15-27.
- Costa, P. T., & McCrea, R. R. (1992). Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual. *Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.*
- Çakıcı, D. Ç. (2003). Lise ve üniversite öğrencilerinde genel ve akademik erteleme davranışının incelenmesi. *Ankara Üniversitesi: Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.*
- Çakıcı, D. Ç. (2003). Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çelik, Ç. B. (2014). Akademik ertelemenin bazı psiko-sosyal değişkenlere göre açıklanması ve gerçeklik terapisine dayalı akademik erteleme ile başa çıkma eğitim programının etkililiğinin sınanması (Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim.
- Çobanoğlu, A. N. (2020). Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Anne Baba Tutumları ile Mükemmeliyetçilik ve Yetersizlik Duygusu Arasındaki İlişki.

- Demiriz, S., & Öğretir, A. D. (2007). Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 10 Yaş Çocuklarının Anne Tutumlarının İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 105-122.
- Dewitte, S., & Schouwenburg, H. C. (2002). Procrastination, temptations, and incentives: The struggle between the present and the future in procrastinators and the punctual. *European Journal of Personality*, 16(6), 469-489.
- Dickman, S. J. (1990). Functional and dysfunctional impulsivity: Personality and cognitive correlates. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(1), 95-102.
- Dougherty, D. M., Mathias, C. W., Marsh, D. M., Moeller, F. G., & Swann, A. (2004). Suicidal behaviors and drug abuse: impulsivity and its assessment. *Drug and Alcohol Dependence*, 76, 93-105.
- Dönmezer, İ. (1999). Ailede İletişim Ve Etkileşim Sağlıklı İnsan Sağlıklı Aile. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Durbin, D. L., Darling, N., Steinberg, L., & Brown, B. B. (1993). Parenting style and peer group membership among European-American adolescents. *Journal of Research on Adolescents*, 3(1), 87-100.
- Eken, V. (2019). İstanbul Örneğinde Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Tutumunun Sosyal Kaygı Ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*.
- Erözkan, A. (2005). Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve depresyon düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 21-23 Eylül.

- Ferrari, J. R. (1991). Self-Handicapping by Procrastinators: Protecting Self-Esteem, Social-Esteem, or Both? *Journal of Research in Personality*, 25, 245-261.
- Ferrari, J. N. (1994). Dysfunctional procrastination and its relationship with self-esteem, interpersonal dependency, and self-defeating behaviors. *Personality and Individual Differences*, 28(1), 87-100.
- Ferrari, J. R. (1992). Psychometric validation of two procrastination inventories for adults: arousal and avoidance measures. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 14(2), 97-110.
- Ferrari, J. R. (1993). Procrastination and impulsiveness: Two sides of a coin? In W. G. McCown, J. L. Johnson, & M. B. Shure (Eds.), *The impulsive client: Theory, research, and treatment. American Psychological Association*, 265-276.
- Ferrari, J. R., & Olivette, M. J. (1993). Perception of parental control and the development of indecision among late adolescent females. *Adolescence*, 28(112), 963.
- Ferrari, J. R., & Olivette, M. J. (1994). Parental authority and the development of female dysfunctional procrastination. *Journal of Research in Personality*, 28, 87– 100.
- Ferrari, J. R., Harriott, J., & Zimmerman, M. (1999). The social support networks of procrastinators: Friends or family in times of trouble? *Personality and Individual Differences*, 26, 321–334.
- Flett, A. L., Haghbin, M., & Pychyl, T. A. (2016). Procrastination and depression from a cognitive perspective: An exploration of the associations among procrastinatory automatic thoughts, rumination, and mindfulness. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 34(3), 169-186.

- Flett, G. L., Blankstein, K. R., & Martin, T. R. (1995). Procrastination, Negative Self-Evaluation, and Stress in Depression and Anxiety. *Procrastination and Task Avoidance*, 137-167.
- Fovaro, A., Zanetti, T., Tenconi, E., Degortes, D., Ronzan, A., Veronese, A., & Santonastaso, P. (2005). The relationship between temperament and impulsive behaviors in eating disordered subjects. *Eating Disorders*, 13, 61–70.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*(14), 449-468.
- Gustavson, D. E., Miyake, A., Hewitt, J., & Friedman, N. P. (2014). Genetic relations among procrastination, impulsivity, and goal-management ability: Implications for the evolutionary origin of procrastination. *Psychological Science*, 1178-1188.
- Gülebağlan, C. (2003). Öğretmenlerin isleri son ana erteleme eğilimlerinin, mesleki yeterlilik algıları, mesleki deneyimleri ve branşları bakımından karşılaştırılmasına yönelik bir araştırma (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Hamacheck, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology: A Journal of Human Behavior*, 15, 27-33.
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: Conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(3), 456-470.
- Hollander, M. H. (1965). Perfectionism. *Comprehensive Psychiatry*, 6, 94-103.
- Jahangard, L., Haghighi, M., Bajoghli, H., Holsboer-Trachsler, E., & Brand, S. (2013). Among a sample of Iranian students, adult attention deficit hyperactivity disorder

is related to childhood ADHD, but not to age, gender, socioeconomic status, or birth order--an exploratory study. *International Journal of Psychiatry in Clinical Practice*, 17, 273-278.

Kandemir, M. (2010). Akademik erteleme davranışını açıklayıcı bir model (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kulaksızoğlu, A. (1997). Ergenlik Psikolojisi. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kuzgun, Y. (1972). Anne-Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Enstitüsü.*

Kuzgun, Y., & Eldeleklioğlu, J. (2005). Anne-Baba Tutumları Ölçeği Edit: Yıldız Kuzgun ve Feride Bacanlı. *Pdr'de Kullanılan Ölçekler. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.*

Küçükler, B. (2018). 7.-8. Sınıf Özel Okul Öğrencilerinin Sınav Kaygısı İle Ana- Baba Tutumları Ve Mükemmeliyetçi Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Aydın Üniversitesi. İstanbul.

Lay, C. H. (1986). At last, my research on procrastination. *Journal of Research in Personality*, 20, 474-495.

Li, J.-B., Yayouk, W. E., Stok, F. M., Deković, M., Bartels, M., & Finkenauer, C. (2019). Parenting and Self-Control Across Early to Late Adolescence: A Three-Level Meta-Analysis. *Parenting and Self-Control: A Three-Level Meta-Analysis*, 6, 967-1005.

- Martin, T. R., Flett, G. L., Hewitt, P. L., Krames, L., & Szanto, G. (1996). Personality correlates of depression and health symptoms-a test of a self regulation model. *Journal of Research in Personality*, 30(2), 264-277.
- Milgram, N. N., & Tenne, R. (2000). Personality correlates of decisional and task avoidant procrastination. *European Journal of Personality*, 14, 141-156.
- Miller, M., DiOiro, C., & Dudley, W. (2002). Parenting style and adolescent's reaction to conflict: Is there a relationship. *Journal of Adolescent Health*, 31(6), 463-468.
- Moeller, F. G., Barratt, E. S., Dougherty, D. M., Schmitz, J. M., & Swann, A. C. (2001). Psychiatric aspects of impulsivity. *American Journal of Psychiatry*, 158, 1783-1793.
- Moustafa, A. A., Tindle, R., Frydecka, D., & Misiak, B. (2017). Impulsivity and its relationship with anxiety, depression and stress. *Comprehensive Psychiatry*, 74, 173-179.
- Onwuegbuzie, A. J. (2000). Academic procrastinators and perfectionistic tendencies among graduate students. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 103-109.
- Öner, Ö., Ergüder, T., Çakır, B., Ergun, U., Erşahin, Y., Erol, N., & Özbece, H. (2012). Türk Psikiyatri Dergisi. *Ergenlerin bildirdiği dürtüsellik belirtileri ve ruhsal sorunlar: Epidemiyolojik bir çalışma*, 1-9.
- Özbay, Y., & Mısırlı-Taşdemir, Ö. (2003). Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Malatya, 9-11 Temmuz.
- Özgüven, İ. E. (2001). Ailede iletişim ve yaşam. PDREM Yayınları, Ankara.

- Öztürk, İ. (1990). Ana-Baba Tutumlarının Üniversite Öğrencilerinin Bağımsızlık, Duyguları Anlama, Yakınlık, Başatlık, Kendini Suçlama ve Saldırganlık Düzeylerine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Öztürk, M. (2007). Çocuk Psikiyatrisi. İstanbul: Uçurtma Yayınları.
- Öztürk, M. O., & Uluşahin, A. (2008). *Ruh Sağlığı Bozuklukları I*. Ankara: Nobel Tıp Yayınları.
- Özzorlu, E. (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Akdamik Erteleme Davranışlarının Algıladıkları Anne-Baba Tutumları ve Denetim Odağı Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi. İstanbul.
- Pamir, Ç. (2008). Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pychyl, T. A., Coplan, R. J., & Reid, P. A. (2002). Parenting and procrastination: gender differences in the relations between procrastination, parenting style and self-worth in early adolescence. *Personality and Individual Differences*, 33, 271– 285.
- Rebetez, M. L., Barsics, C., Rochat, L. A., & Van de Linden, M. (2016). Procrastination, consideration of future consequences, and episodic future thinking. *Consciousness and Cognition*, 42, 286-292.
- Rebetez, M. L., Rochat, L., Barsics, C., & Van der Linden, M. (2017). Procrastination as a Self-Regulation Failure: The Role of Impulsivity and Intrusive Thoughts. *Psychological Reports*, 121(1), 26-41.

- Rice, K. G., Ashby, J. S., & Preusser, K. J. (1996). Perfectionism, relationships with parents, and self-esteem. *Individual Psychology: Journal of Adlerian Theory, Research and Practice*, 52(3), 246-260.
- Rice, K. G., Ashby, J. S., & Slaney, R. B. (1998). Self-esteem as a mediator between perfectionism and depression: A structural equations analysis. *Journal of Counseling Psychology*, 304-314.
- Russel, B. S., Londhe, R., & Britner, P. A. (2012). Parental contributions to the delay of gratification in preschool-aged children. *Journal of Child and Family Studies*, 22, 471-478.
- Sabini, J., & Silver, M. (1982). *Moralities of everyday life*. New York: Oxford Univ. Press.
- Sapieja, K. M., Dunn, J. G., & Holt, N. L. (2011). Perfectionism and perceptions of parenting styles in male youth soccer. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 33(1), 20-39.
- Satılmış, M. (2010). Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik Tututmları ile Anne Baba Tutumlarının Karşılaştırmalı İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Schouwenburg, H. C., Lay, C. H., Oychyl, T. A., & Ferrari, J. R. (2004). Counseling the procrastinator in academic settings. *American Psychological Association*, 20090-2984.
- Semb, G., Glick, D. M., & Spencer, R. E. (1979). Student withdrawals and delayed work patterns in self-paced psychology courses. *Teaching of Psychology*, 6, 23-25.
- Semerci, B. (2007). *Ergen Ruh Sağlığı*, (2.basım). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

- Shcherbakova, J. (2001). Moderating Effects of Self-Efficacy on the Relationship between Perfectionism and Depression among College Student. Unpublished Doctorate Thesis. Mississippi State University. Mississippi State, Mississippi.
- Siegle, L., & Schuler, A. A. (2000). Perfectionism Differences In Gifted Middle Students. *Roeper Review*, 23, 39-44.
- Slaney, R. B., & Johnson, D. P. (1992). The Almost Perfect Scale- Revised, Unpublished manuscript, Pennsylvania State University, University Park.
- Slof-Op't Land, M. C., Claes, L., & Furth, E. F. (2016). Classifying eating disorders based on “healthy” and “unhealthy” perfectionism and impulsivity. *International Journal of Eating Disorders*, 49(7), 673–680.
- Solomon, L. J., & Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 503-509.
- Sommer, W. G. (1990). Procrastination and cramming: How adept students ace the system JProcrastination and cramming: How adept students ace the system. Procrastination and cramming: How adept students ace the system. *Journal of American College Health*, 39(1), 5-10.
- Speirs-Neumeister, & Kristie, L. (2014). Factors influencing the development of perfectionism in gifted college students. *Gifted Child Quarterly*, 48, 259–275.
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65-94.
- Steel, P. D. (2002). The measurement and nature of procrastination. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, 63((3-B)), 1599.

- Steel, P., & Klingsieck, K. B. (2016). Academic procrastination: Psychological antecedents revisited. *Australian Psychologist*, 51(1), 36-46.
- Stumpf, H., & Parker, W. D. (2000). A hierarchical structural analysis of perfectionism and its relation to other personality characteristics. *Personality and Individual Differences*, 28(5), 837-852.
- Şahin, H. (2011). Lise Öğrencilerinde Mükemmeliyetçilik ve Saldırganlık İlişkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tanrikulu, M. (2013). Ergenlerin Akademik Erteleme Davranışlarıyla Benlik Saygılarının İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Tanzi, B. (2018). Ergenlerde Algılanan Ebeveyn Kabul Ve Reddinin Mükemmeliyetçilik Ve Sosyal Kaygı Düzeyi İle İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Terry, D. J. (2004). Investigating the Relationship between Parenting Styles and Delinquent Behavior. *McNair Scholars Journal*, 8(1).
- Tola, D. (2003). *İlkokul 5.Sınıf Çocuklarında Ahlaki Yargı ile Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.*
- Uzun, A. E. (2016). Farklı Liselere Devam Eden Ergenlerin Facebook Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

- Vahedi , S., Mostafafi, F., & Mortazanajad, H. (2009). Self-Regulation and Dimensions of Parenting Styles Predict Psychological Procrastination of Undergraduate Students. *Iran J Psychiatry*, 4(4), 147-154.
- Vestervelt, C. M. (2004). The relationship between procrastination and depression among graduate and professional students across academic programs: Implications for counseling (Unpublished doctoral dissertation). Texas Southern University.
- Voicu, D. (1992). An examination of parent-child relations and psychological adjustment in relation to trait procrastination (Unpublished MA). York University, Canada.
- Wainwright, K., & Romanowich, P. (2016). The relationship between perfectionism and discounting measures. *Personality and Individual Differences*, 101, 407-412.
- Whiteside, S., & Lynam, D. (2001). The Five Factor Model and impulsivity: Using a structural model of personality to understand impulsivity. *Personality and Individual Differences*, 30(4), 669-89.
- Wu, Y. Y. (2016). Individual differences in resting-state functional connectivity predict procrastination. *Personality and Individual Differences*, 95, 62-67.
- Yargıç, İ., Ersoy, E., & Oflaz, S. B. (2011). UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği ile psikiyatri hastalarında dürtüsellik ölçümü. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 21(2), 139-146.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu tanımak ve anlamak: anne babaların en çok sorduğu soru ve cevaplarıyla. İstanbul: Remzi Kitabevi.*
- Yavuzer, H. (2007). Anne baba ve çocuk, Ankara: Remzi Kitabevi.

- Yıldırım-Yavuzer, N. N. (2014). Üniversite Öğrencilerinde Erteleme Davranışının Mükemmeliyetilik ve Deneti Odağı ile İlişkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi. Konya.
- Yürümez, E., & Uğur, Ç. (2017). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğunun Doğum Sırası ile İlişkisi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 24(3), 229-237.

EKLER

Ek A Onam Formu

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma, Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi Livia Terzioğlu tarafından ve Doç. Dr. Belma Bekçi danışmanlığında yürütülen bir tez çalışmasıdır. Bu araştırmada yer almayı kabul etmeden önce, araştırmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme çerçevesinde özgürce vermeniz gerekmektedir.

Bu çalışmada bireylerin erteleme davranışlarını incelemek hedeflenmiştir. Araştırmada sizden 15-20 dakikanızı ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Bu çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için, araştırmacı Livia Terzioğlu ile iletişime geçebilirsiniz.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

- Onaylıyorum

Ek B Demografik Bilgi Formu Örnek Maddeler

Sevgili Katılımcılar,

Kişisel bilgi formunu ve ölçekleri, dikkatlice okuyarak doldurmanız beklenmektedir.

Size en uygun cevapları (X) şeklinde işaretlemeniz veya istenilen boşluklara cevabınızı doldurmanız gerekmektedir. Lütfen boş soru bırakmayınız. Araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

Cinsiyetiniz

Kadın ()

Erkek ()

Yaşınız:

Annenizin yaşı (hayattaysa)

35 ve altı ()

36-40 ()

41-45 ()

46 ve üstü ()

Babanızın yaşı (hayattaysa)

35 ve altı ()

36-40 ()

41-45 ()

46 ve üstü ()

Ek C Genel Erteleme Ölçeği (GEÖ) Örnek Maddeler

Her ifadeyi dikkatle okuduktan sonra o görüşe ne kadar katıldığınızı belirtiniz. Size en uygun cevapları işaretlemeniz gerekmektedir. Bu yüzden lütfen her ifadeyi dikkatle okuyunuz.

Beni hiç yansıtmıyor	Beni çok az yansıtıyor	Beni biraz yansıtır	Beni çoğunlukla yansıtır	Beni tamamen yansıtır
1	2	3	4	5
1	İşlerimi, gereken zamandan daha kısa sürede bitiririm.			1 2 3 4 5
2	Bir konuda karar vermiş olsam bile, harekete geçmeyi son dakikaya bırakırım.			1 2 3 4 5
3	İşleri ertesi güne bırakmak tarzım değildir.			1 2 3 4 5
4	En sıkıcı işlerin yapılabilmesi için bile mutlaka zamanında başlarım.			1 2 3 4 5
5	Ailem ve arkadaşlarım benim işleri hep son dakikada yaptığımı söylerler.			1 2 3 4 5

Ek D Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ) Örnek Maddeler

Her ifadeyi dikkatle okuduktan sonra o görüşe ne kadar katıldığınızı belirtiniz. Size en uygun cevapları işaretlemeniz gerekmektedir. Bu yüzden lütfen her ifadeyi dikkatle okuyunuz.

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Ebeveynlerim benim için çok yüksek standartlar belirler.					
2	Düzen (plan) benim için çok önemlidir.					
4	Kendim için en yüksek standartları belirlemezsem muhtemelen ikinci sınıf bir insan olurum.					
5	Ebeveynlerim hatalarımı asla anlamaya çalışmadılar.					
6	Yaptığım her şeyde tam anlamıyla yeterli olmak benim için çok önemlidir.					

Ek E UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği (UDDÖ) Örnek Maddeler

Her ifadeyi dikkatle okuduktan sonra o görüşe ne kadar katıldığınızı belirtiniz. Size en uygun cevapları işaretlemeniz gerekmektedir. Bu yüzden lütfen her ifadeyi dikkatle okuyunuz.

Beni hiç yansıtmıyor	Beni çok az yansıtıyor	Beni biraz yansıtır	Beni çoğunlukla yansıtır	Beni tamamen yansıtır
1	2	3	4	5
1	İşlerimi, gereken zamandan daha kısa sürede bitiririm.			1 2 3 4 5
2	Bir konuda karar vermiş olsam bile, harekete geçmeyi son dakikaya bırakırım.			1 2 3 4 5
3	İşleri ertesi güne bırakmak tarzım değildir.			1 2 3 4 5
4	En sıkıcı işlerin yapılabilmesi için bile mutlaka zamanında başlarım.			1 2 3 4 5
5	Ailem ve arkadaşlarım benim işleri hep son dakikada yaptığımı söylerler.			1 2 3 4 5

Ek F Algılanan Ana Baba Tutum Ölçeği (AABTÖ) Örnek Maddeler

Her ifadeyi dikkatle okuduktan sonra o görüşe ne kadar katıldığınızı belirtiniz. Size en uygun cevapları işaretlemeniz gerekmektedir. Bu yüzden lütfen her ifadeyi dikkatle okuyunuz.

ANA BABA TUTUM ÖLÇEĞİ	ANNE					BABA				
	Hiç Uygun Değil	Çok Az Uygun	Kısmen Uygun	Oldukça Uygun	Tamamen Uygun	Hiç Uygun Değil	Çok Az Uygun	Kısmen Uygun	Oldukça Uygun	Tamamen Uygun
1) Bana her zaman güven duygusu vermiş ve beni sevdiğini hissettirmiştir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2) Çok yönlü gelişmem için beni olanakları ölçüsünde desteklemiştir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3) Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4) Her zaman başıma kötü bir şey gelecekmiş gibi beni koruyup kollamaya çalışır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5) Aramızdaki ilişki ona içimi açmaya cesaret edemeyeceğim kadar resmidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

EK G Etik Kurul Onayı

